

PERCEPTIMI PUBLIK PËR GJYKATËN KUSHTETUESE



COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

Perceptimi publik për Gjykatën Kushtetuese

Tetor 2024

Anketa mbi perceptimin publik është realizuar nga UBO Consulting, me mbështetjen e projektit “Mbështetje për Gjykatën Kushtetuese në Aplikimin dhe Përhapjen e Standardeve Evropiane të të Drejtave të Njeriut”. UBO Consulting ishte gjithashtu përgjegjëse për përpunimin, analizën dhe interpretimin e të dhënave të anketës.

Përmbajtja

Përmbledhje ekzekutive	6
Gjetjet kryesore	7
<i>Njohuritë rreth Gjykatës Kushtetuese</i>	7
<i>Informata rreth Gjykatës Kushtetuese</i>	8
<i>Përdorimi i shërbimeve të Gjykatës Kushtetuese</i>	8
<i>Kënaqshmëria me shërbimet e Gjykatës Kushtetuese</i>	8
<i>Për ata që nuk e njohin Gjykatën Kushtetuese</i>	9
Hyrje	11
Metodologjia	11
Rezultatet e studimit	12
Demografia	12
Pjesa 1: Njohuritë rreth Gjykatës Kushtetuese	13
Pjesa 2: Informata rreth Gjykatës Kushtetuese	14
Pjesa 3: Përdorimi i shërbimeve të Gjykatës Kushtetuese	17
Pjesa 4: Hollësitë e kërkesës	17
Pjesa 5: Kënaqshmëria me shërbimet e Gjykatës Kushtetuese	21
Pjesa 6: Për ata që nuk e njohin Gjykatën Kushtetuese	27
Përfundimi	31

Figurat

Figura 1. A keni dëgjuar për Gjykatën Kushtetuese të Kosovës*? (n=1341).....	12
Figura 2. A keni dëgjuar për Gjykatën Kushtetuese të Kosovës*? *Ndarja sipas gjinisë.....	12
Figura 3. Nga cilat burime keni marrë informacion për Gjykatën Kushtetuese? (n=1183).....	13
Figura 4. Si e vlerësoni të kuptuarit tuaj për rolin dhe funksionin e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183)	13
Figura 5. Si e vlerësoni të kuptuarit tuaj për rolin dhe funksionin e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183) *Ndarja e moshës	14
Figura 6. Si e kuptoni mandatin dhe funksionet e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183)	14
Figura 7. Sa mendoni se është e rëndësishme Gjykata Kushtetuese në mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve? (n=1183).....	15
Figura 8. Sa mendoni se është e rëndësishme Gjykata Kushtetuese në mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve? *Ndarja sipas përkatësisë etnike	15
Figura 9. A keni parashtruar ndonjëherë kërkesë në Gjykatën Kushtetuese? (n=1183)	16
Figura 10. Çfarë lloji të rastit keni paraqitur në Gjykatën Kushtetuese? (n=47)	16
Figura 11. Në cilin vit e keni parashtruar kërkesën tuaj? (n=47)	17
Figura 12. Si e keni dorëzuar kërkesën tuaj? (n=47)	17
Figura 13. Çfarë vendimi është marrë nga Gjykata Kushtetuese për rastin tuaj? (n=47)	18
Figura 14. A e keni parashtruar kërkesën si individ apo në emër të një organizate shtetërore? (n=47)	18
Figura 15. A jeni përfaqësuar nga një avokat? (n=47)	18
Figura 16. A jeni përfaqësuar nga një avokat? *Ndarja sipas përkatësisë etnike	19
Figura 17. Cilat janë burimet kryesore ku mbështeteni për t'u informuar për vendimet e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183).....	19
Figura 18. Sa të sigurt jeni në pavarësinë dhe paanshmërinë e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183)	20
Figura 19. Sa të sigurt jeni në pavarësinë dhe paanshmërinë e Gjykatës Kushtetuese? *Ndarja sipas përkatësisë etnike	20
Figura 20. A janë vendimet e Gjykatës Kushtetuese të drejta? (n=1183).....	21
Figura 21. A janë vendimet e Gjykatës Kushtetuese të drejta? *Ndarja sipas përkatësisë etnike	21
Figura 22. A mendoni se vendimet e Gjykatës Kushtetuese janë të kuptueshme/të qarta? (n=1183)	22
Figura 23. A mendoni se vendimet e Gjykatës Kushtetuese janë të kuptueshme/të qarta? *Ndarja sipas përkatësisë etnike	24
Figura 24. Si e vlerësoni shpejtësinë e Gjykatës Kushtetuese në trajtimin e rasteve? (n=1183) ..	23
Figura 25. Si e vlerësoni transparencën e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183)	23
Figura 26. Si e vlerësoni transparencën e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183) *Ndarja sipas përkatësisë etnike.....	24
Figura 27. Sipas mendimit tuaj, sa në mënyrë efektive i komunikon Gjykata Kushtetuese vendimet dhe aktivitetet e saj për publikun? (n=1183).....	24
Figura 28. Sipas mendimit tuaj, si ka ndryshuar puna e Gjykatës gjatë pesë viteve të fundit? (n=1183)	25

* Të gjitha referencat për Kosovën, qoftë për territorin, institucionet apo popullsinë, në këtë tekst do të kuptohen në përputhje të plotë me Rezolutën 1244 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara dhe pa paragjykim për statusin e Kosovës.

Figura 29. Sipas mendimit tuaj, si ka ndryshuar puna e Gjykatës gjatë pesë viteve të fundit?	
*Ndarja sipas gjinisë	27
Figura 30. Si e gjeni në përgjithësi informacionin për institucionet qeveritare? (n=158)	27
Figura 31. Cila është mënyra juaj e preferuar për të marrë informacion rreth Gjykatës Kushtetuese? (n=1183).....	28
Figura 32. Sa e rëndësishme mendoni se është ekzistenca e Gjykatës Kushtetuese në Kosovë*? (n=158)	28
Figura 33. Sa e rëndësishme mendoni se është ekzistenca e Gjykatës Kushtetuese në Kosovë*? *Ndarja sipas përkatësisë etnike	29
Figura 34. Sa ka gjasa që ju të kërkonte informacion rreth Gjykatës Kushtetuese pas përfundimit të kësaj ankete? (n=158)	29
Figura 35. Cili lloj i informacionit për Gjykatën Kushtetuese ju duket më i dobishëm? (n=158)..	30
Figura 36. A do të interesoheshit të merrnit pjesë në sesione informative ose punëtori rreth Gjykatës Kushtetuese? (n=158)	30
Figura 37. A do të interesoheshit të merrnit pjesë në sesione informative ose punëtori rreth Gjykatës Kushtetuese? *Ndarja sipas moshës.....	31

Përmbledhje ekzekutive

Projekti “Anketa e Kënaqshmërisë me Gjykatën Kushtetuese”, i mbështetur nga Këshilli i Evropës (KE) dhe i zbatuar nga UBO Consulting, kishte për qëllim vlerësimin dhe matjen e vetëdijësimit, perceptimeve dhe përvojave të publikut në lidhje me Gjykatën Kushtetuese të Kosovës*. I realizuar përmes një qasjeje sasimore, ky studim mbledhi përgjigje nga një mostër përfaqësuese prej 1,341 individësh nga e tërë Kosova, duke ofruar në këtë mënyrë njohuri të vlefshme për qëndrimet e publikut ndaj Gjykatës Kushtetuese.

Siç shtjellohet në hollësi në vijim të këtij raporti, shumica e 1,341 individëve të anketuar nga e tërë Kosova, përkatësisht, 68% janë të përkatësisë etnike shqiptare, pasuar nga 16% të përkatësisë etnike serbe dhe 16% që bien në kategorinë “tjetër”, duke reflektuar kështu një larmi të përfaqësimit etnik. Përveç kësaj, një shumicë e vogël e të anketuarve, përkatësisht 55% prej tyre, jetojnë në zona urbane, ndërsa 45%, jetojnë në zona rurale, duke reflektuar kështu një shpërndarje mjaft të barabartë midis popullsisë urbane dhe rurale. Sa i përket moshës, grup-mosha më e madhe është 25-34 (29%), e pasuar nga 35-44 (25%) dhe 18-24 (18%), ndërsa grup-moshat më të vjetra, 45-54 (16%) dhe 55+ (13%), janë më pak të përfaqësuara, gjë që tregon se shumica e të anketuarve janë më të rinj ose të moshës së mesme. Për sa i përket nivelit arsimor, 9% e të anketuarve janë me arsim fillor, 5% me arsim të mesëm të ulët, 30% me arsim të mesëm të lartë, 32% me diplomë баçелор, 12% me diplomë pasuniversitare/master, ndërsa vetëm 1% me doktoraturë. Për sa i përket informacionit dhe vetëvlerësimit në lidhje me atë se sa e kuptojnë Gjykatën Kushtetuese, sipas të dhënave të mbledhura, 88% e të anketuarve kanë dëgjuar për Gjykatën Kushtetuese, ndërsa 12% nuk kanë dëgjuar për të. Ndërsa, për sa i përket vetëvlerësimit se sa e kuptojnë rolin dhe funksionin e Gjykatës Kushtetuese, 59% e të anketuarve e vlerësojnë të kuptuarit e tyre ose si “shumë mirë” (29%) ose “mirë” (30%), ndërsa 33% e vlerësojnë të kuptuarit e tyre si “mesatar”, me një përqindje më të vogël që e vlerësojnë atë si “të dobët” (6%) dhe “shumë të dobët” (2%).

Gjetjet vënë në pah një perceptim përgjithësisht pozitiv për rolin dhe funksionet e Gjykatës Kushtetuese. Shumica e të anketuarve kanë shprehur besimin se i kuptojnë përgjegjësitë e Gjykatës, me një shumicë të konsiderueshme që është shprehur në mbrojtje të rolit kritik të Gjykatës në mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve. Shumica e të anketuarve shfaqin gjithashtu një nivel të lartë besimi në pavarësinë dhe paanshmërinë e Gjykatës. Siç theksohet në hollësi në vijim, të anketuarit u pyetën, ndër të tjera, për besimin e tyre në pavarësinë dhe paanshmërinë e Gjykatës Kushtetuese, por edhe për perceptimet e tyre në lidhje me sa janë të drejta vendimet të Gjykatës Kushtetuese, shpejtësinë me të cilën Gjykata Kushtetuese i trajton rastet, transparencën, efektivitetin e komunikimit të saj, qartësinë e vendimeve, si dhe cilësinë e performancës së Gjykatës në pesë (5) vitet e fundit.

Sa i përket *pavarësisë dhe paanshmërisë* së Gjykatës Kushtetuese, gjithsej 76% e të anketuarve shprehin besim në Gjykatën Kushtetuese, me 18% “tepër të sigurt”, 24% “shumë të sigurt” dhe 34% “mesatarisht të sigurt”. Nivel më të ulët të besimit kanë 13% e të anketuarve dhe të cilët shprehen më “pak të sigurt”, ndërsa 6% të tjerë “aspak të sigurt” në këtë aspekt. Në anën tjetër, 5% të të anketuarve, deklarohen që nuk e dinë apo refuzojnë/preferojnë të mos përgjigjen.

Për sa i përket perceptimeve se sa janë të drejta vendimet e Gjykatës Kushtetuese, gjithsej 55% e të anketuarve, i vlerësojnë në mënyrë afirmative vendimet e Gjykatës si të drejta, ku 21% “pajtohen plotësisht” dhe 34% “pajtohen”. Ndërsa, një e katërta e të anketuarve, përkatësisht 25% prej tyre, mbeten neutral në këtë aspekt. Niveli i atyre që nuk pajtohen që vendimet e Gjykatës janë të drejta, është relativisht më i ulët, ku 14% e të anketuarve i shohin vendimet e

Gjykatës Kushtetuese në mënyrë negative, me 8% që “nuk pajtohen” dhe 6% që “nuk pajtohen aspak” se vendimet janë të drejta. Në anën tjetër, 6% të të anketuarve, deklarohen që nuk e dinë apo refuzojnë/preferojnë të mos përgjigjen.

Për sa i përket *shpejtësisë* me të cilën Gjykata Kushtetuese i trajton rastet, gjithsej 47% e të anketuarve e kanë parë pozitivisht trajtimin e rasteve nga Gjykatës, ndërsa 34% e të anketuarve kanë mbetur neutral. Në anën tjetër, 20% e të anketuarve janë të pakënaqur me shpejtësinë e Gjykatës në trajtimin e rasteve, ku 16% e konsiderojnë shpejtësinë “të pakënaqshme” dhe 4% “shumë të pakënaqshme”.

Për sa i përket *transparencës* së Gjykatës Kushtetuese, gjithsej 39% e të anketuarve e shohin pozitivisht transparencën e Gjykatës, ndërsa 38% të anketuarve mbeten neutral në këtë kontekst. Në anën tjetër, vetëm 15% e të anketuarve e perceptojnë negativisht transparencën e Gjykatës, ku 10% e vlerësojnë atë si “të ulët” dhe 5% si “shumë të ulët”. Në anën tjetër, 8% të të anketuarve, deklarohen që nuk e dinë apo refuzojnë/preferojnë të mos përgjigjen.

Për sa i përket *efikasitetit të komunikimit* të Gjykatës Kushtetuese me publikun, shumica e konsiderueshme prej 89% e të anketuarve besojnë se Gjykata i komunikon vendimet dhe aktivitetet e saj në mënyrë efektive, me 12% që e vlerësojnë atë si “jashtëzakonisht efektiv”, 30% si “shumë efektiv” dhe 47% si “mesatarisht efektiv”. Megjithatë, 8% e të anketuarve e konsiderojnë këtë komunikim “pak efektiv” dhe 2% e konsiderojnë atë “aspak efektiv”.

Për sa i përket *qartësisë* së vendimeve të Gjykatës Kushtetuese, gjithsej 61% e të anketuarve besojnë se vendimet janë të kuptueshme dhe të qarta, ndërsa 23% tjerë, deklarojnë se nuk e dinë përgjigjen. Në anën tjetër, 16% e të anketuarve konsiderojnë se vendimet e Gjykatës Kushtetuese janë të paqarta.

Në fund, sa i përket performancës së Gjykatës Kushtetuese gjatë pesë (5) viteve të fundit, të dhënat tregojnë se 35% e të anketuarve vlerësojnë që puna e Gjykatës është përmirësuar, me një përqindje të barabartë, përkatësisht 35%, të cilët vlerësojnë që performanca e Gjykatës ka vazhduar në mënyrë të njëjtë. Nga ana tjetër, 22% të të anketuarve deklarojnë se nuk e dinë këtë përgjigje ose preferojnë të mos përgjigjen. Vetëm 8% e të anketuarve besojnë se performanca e Gjykatës është përkeqësuar.

Gjetjet kryesore të mbledhura nga kjo anketë janë renditur si më poshtë:

Gjetjet kryesore

Njohuritë rreth Gjykatës Kushtetuese

- Një pjesë e konsiderueshme prej 88% e të anketuarve (1,183 nga 1,341) kanë dëgjuar për Gjykatën Kushtetuese në Kosovë*, që pasqyron se ekziston një vetëdijesim i gjerë për institucionin.
- Ekziston një hendek i qartë gjinor në vetëdijesim, ku 93% e të anketuarve meshkuj raportojnë se kanë dëgjuar për Gjykatën Kushtetuese, krahasuar me 84% të të anketuarave femra. Kjo tregon se gratë kanë më pak njohuri për Gjykatën, ku 16% e grave tregojnë se nuk kanë dëgjuar për të.
- Të anketuarit duhej të vlerësonin të kuptuarit e tyre për rolin dhe funksionin e Gjykatës Kushtetuese. Një kombinim prej 59% e të anketuarve e vlerësojnë të kuptuarit e tyre ose si “shumë mirë” (29%) ose “mirë” (30%), që tregon se shumica vlerëson që i kupton përgjegjësitë e Gjykatës. 33% të tjerë e vlerësojnë të kuptuarit e tyre si “mesatar”, që

sugjeron njohuri, por jo të thellë. Përqindjet më të vogla për "dobët" (6%) dhe "shumë dobët" (2%), pasqyrojnë një pakicë që ka njohuri të kufizuara për rolin e Gjykatës.

Informata rreth Gjykatës Kushtetuese

- Televizioni është burimi më dominues i informacionit rreth Gjykatës Kushtetuese, ku 84% e të anketuarve deklarojnë se i marrin lajmet nga ky medium. Interneti (56%) dhe mediat sociale (52%), janë gjithashtu burime të rëndësishme të informacionit, duke pasqyruar kështu zhvendosjen drejt platformave digjitale për angazhimin e publikut.
- 70% e të anketuarve e identifikojnë saktë rolin e Gjykatës në shqyrtimin e ligjeve për të siguruar përputhshmërinë e tyre me Kushtetutën, ndërsa 66% e njohin rolin e saj në mbrojtjen e Kushtetutës. Megjithatë, ka një njohje të kufizuar të funksioneve të tjera kyçe të Gjykatës, të tilla si mbrojtja e të drejtave individuale (41%) dhe shqyrtimi i ndryshimeve kushtetuese (36%).
- Të anketuarit shqiptarë e perceptojnë Gjykatën si të rëndësishme, me 49% që e vlerësojnë rolin e saj si "jashtëzakonisht të rëndësishëm" dhe 37% si "shumë të rëndësishëm". Nga ana tjetër, të anketuarit e komunitetit serb reflektojnë një perspektivë më të përzier, me vetëm 16% që e vlerësojnë rolin e Gjykatës si "jashtëzakonisht të rëndësishëm", ndërsa një numër i konsiderueshëm prej 30% e shohin atë si "pak të rëndësishëm" ose "aspak të rëndësishëm".
- Televizioni është burimi dominues i informacionit për 66% të të anketuarve në lidhje me vendimet e Gjykatës Kushtetuese, i pasuar nga interneti (47%) dhe mediat sociale (43%). Ndërsa, 40% mbështeten gjithashtu në faqen e internetit të Gjykatës për të qëndruar të informuar, gjë që e tregon rëndësinë si të kanaleve tradicionale, ashtu edhe të atyre digjitale në shpërndarjen e informacionit.

Përdorimi i shërbimeve të Gjykatës Kushtetuese

- Shumica e të anketuarve (96%) nuk kanë paraqitur asnjëherë kërkesë në Gjykatën Kushtetuese.
- Në mesin e 47 të anketuarve që kanë paraqitur raste, lëndët civile (23%) dhe ato penale (22%) janë lëndët më së shpeshti të parashtruara.
- Nga 47 raste të paraqitura, 38% kanë rezultuar në vendime plotësisht në favor të parashtruesit të kërkesës, ndërsa 17% kanë rezultuar në aktgjykime pjesërisht në favor të tyre. 23% e rasteve janë vendosur jo në favor të parashtruesit të kërkesës, ndërsa 22% janë refuzuar si të papranueshme.
- Nga këta 47 të anketuar, 44% kishin parashtruar kërkesa në vitin 2020 ose më vonë, që tregon një rritje të rasteve kohëve të fundit, ndërsa 26% kishin paraqitur midis viteve 2015-2019. Vetëm 3% kishin parashtruar kërkesa nga 2009–2014, dhe 27% ishin të pasigurt për datën e parashtrimit të tyre.

Kënaqshmëria me shërbimet e Gjykatës Kushtetuese

- Gjithsej 76% e të anketuarve shprehën besimin e tyre në pavarësinë dhe paanshmërinë e Gjykatës Kushtetuese, me 18% "jashtëzakonisht të sigurt", 24% "shumë të sigurt" dhe 34% si "mesatarisht të sigurt" në këtë besim. Në anën tjetër, 13% e të anketuarve janë "pak të sigurt", dhe 6% janë "aspak të sigurt" në këtë aspekt.
- Një numër prej 55% e të anketuarve i vlerësojnë në mënyrë afirmative vendimet e Gjykatës si të drejta, me 21% që "pajtohen plotësisht" dhe 34% që "pajtohen" në këtë aspekt. Ndërkohë, një e katërta e të anketuarve (25%) qëndrojnë neutral lidhur me këtë çështje. Mospajtimi është relativisht më i ulët, me 8% që "nuk pajtohen" dhe 6% që "nuk pajtohen".

aspak" se vendimet janë të drejta, duke arritur në një total prej 14% që i shohin vendimet e Gjykatës në mënyrë negative.

- Shumica e të anketuarve, përkatësisht 61%, besojnë se vendimet e Gjykatës janë të kuptueshme dhe të qarta, gjë që demonstroi një nivel të konsiderueshëm të transparencës të perceptuar nga publiku. Megjithatë, 16% e të anketuarve i shohin vendimet si të paqarta, duke treguar një fushë ku Gjykata mund të përmirësojë komunikimin ose qartësinë me të cilën ajo i artikulon vendimet e saj.
- Në përgjithësi, 47% e të anketuarve e kanë parë pozitivisht trajtimin e rasteve nga Gjykata, me 10% që e vlerësojnë atë si "shumë të kënaqshëm" dhe 37% si "të kënaqshëm", dhe me 34% që qëndrojnë neutral. Nga ana tjetër, 20% e të anketuarve janë të pakënaqur, me 16% që e shohin shpejtësinë "të pakënaqshme" dhe 4% "shumë të pakënaqshme".
- Gjithsej 39% e të anketuarve e shohin pozitivisht transparencën e Gjykatës, ku 10% e vlerësojnë atë si "shumë të lartë" dhe 29% si "të lartë". Megjithatë, grupi më i madh i të anketuarve, përkatësisht 38%, mbetet neutral. Nga ana më pak pozitive, 15% e të anketuarve e perceptojnë transparencën e Gjykatës negativisht, me 10% që e vlerësojnë atë si "të ulët" dhe 5% si "shumë të ulët".
- Të dhënat e anketës për sa i përket efikasitetit të komunikimit të Gjykatës Kushtetuese me publikun në përgjithësi pasqyrojnë vlerësime pozitive. Një numër i konsiderueshëm prej 42% i anketuarve besojnë se Gjykata i komunikoi vendimet dhe aktivitetet e saj në mënyrë efektive, me 12% që e vlerësojnë komunikimin si "jashtëzakonisht efektiv", 30% si "shumë efektiv" dhe 47% që e vlerësojnë atë si "mesatarisht efektiv". Megjithatë, një pakicë e vogël, por e rëndësishme shprehë më pak kënaqshmëri, ku 8% e konsiderojnë komunikimin si "pak efektiv" dhe 2% e konsiderojnë atë si "aspak efektiv".
- Të dhënat tregojnë se opinioni publik lidhur me performancën e Gjykatës Kushtetuese gjatë pesë (5) viteve të fundit, është mjaft i balancuar midis perceptimeve për përmirësim dhe qëndrueshmëri. Konkretisht, 35% e të anketuarve besojnë se performanca e Gjykatës është përmirësuar, që mund të pasqyrojë ndryshimet pozitive në proceset, vendimet ose komunikimin me publikun përgjatë kësaj periudhe, ndërkohë që një përqindje e barabartë, përkatësisht 35%, mendojnë se puna e Gjykatës ka mbetur e pandryshuar. Nga ana tjetër, vetëm 8% e të anketuarve besojnë se performanca e Gjykatës është përkeqësuar.

Për ata që nuk e njohin Gjykatën Kushtetuese

- Televizioni është burimi kryesor i informacionit për institucionet qeveritare për 71% të të anketuarve. Mediat sociale pasojnë nga afër, me 49% të publikut që e përdorin atë për informim. 33% e përdorin internetin (duke përfshirë mediat sociale), dhe 29% mbledhin informata përmes bisedave me familjen dhe miqtë.
- Opinioni publik për sa i përket rëndësisë së ekzistencës së Gjykatës Kushtetuese në Kosovë* është kryesisht pozitiv. Një kombinim prej 58% i të anketuarve e konsiderojnë atë ose si "jashtëzakonisht të rëndësishme" (27%) ose si "shumë të rëndësishme" (31%). Ndarjet sipas grupeve etnike zbulojnë dallime të rëndësishme: 58% e të anketuarve shqiptarë e konsiderojnë Gjykatën ose si "jashtëzakonisht të rëndësishme" ose si "shumë të rëndësishme", ndërsa vetëm 10% e të anketuarve të komunitetit serb e shohin atë si "shumë të rëndësishme".
- Interesi për të marrë pjesë në sesione informative ose punëtori për Gjykatën Kushtetuese bie ndjeshëm me moshën. Në mesin e të anketuarve më të rinj (18-24 vjeç), 31% janë të interesuar që të marrin pjesë, ndërsa 35% nuk janë. Në mesin e të anketuarve të moshës 55 vjeç e më lart, vetëm 11% janë të interesuar, ndërsa 79% nuk shprehin interes për të

marrë pjesë në sesione të tilla, duke theksuar kështu një ndarje brezash në lidhje me angazhimin në aktivitetet e Gjykatës.

Hyrje

Gjykata Kushtetuese e Kosovës* është institucion themelor që siguron mbrojtjen e të drejtave kushtetuese dhe integritetin gjyqësor në vend. Për të treguar perceptimin e publikut për këtë organ kyç, është realizuar një anketë e përgjithshme e cila kishte në shënjestër një gamë të gjerë demografike. Qëllimi i anketës ishte vlerësimi i vetëdijesimit, të kuptuarit dhe besimit të përgjithshëm në Gjykatën Kushtetuese, duke hulumtuar kështu se si grupe të ndryshme të popullsisë e perceptojnë rolin, funksionet dhe performancën e saj.

Ky raport përshkruan gjetjet e anketës, duke ofruar njohuri për perceptimin dhe vetëdijesimin e publikut rreth Gjykatës, mënyrën se si publiku merr informata në lidhje me aktivitetet e saj dhe rëndësinë që i atribuohet ekzistencës së saj. Anketa vlerëson besimin e publikut në paanshmërinë dhe efektivitetin e Gjykatës, hulumton metodat e preferuara të komunikimit ndërmjet Gjykatës dhe qytetarëve dhe thekson se si grupet e ndryshme demografike, duke përfshirë dallimet etnike dhe gjinore, e perceptojnë punën e Gjykatës. Për më tepër, ky raport gjithashtu analizon vlerësimet e të anketuarve që kanë ndërevepruar me Gjykatën, qoftë duke parashtruar raste, qoftë duke ndjekur vendimet e saj, si dhe mbi interesin e publikut të gjerë për të mësuar më shumë rreth funksioneve të saj.

Gjetjet e paraqitura këtu jo vetëm që pasqyrojnë gjendjen aktuale të opinionit publik për Gjykatën Kushtetuese, por gjithashtu ofrojnë një udhërrëfyes për përmirësimin e angazhimit dhe komunikimit të saj me qytetarët e Kosovës*. Ky raport synon të ofrojë informata rreth përpjekjeve për të forcuar rolin e Gjykatës në mjedisin gjyqësor dhe për të rritur transparencën, qasshmërinë dhe efektivitetin e saj, duke identifikuar pengesat kryesore në të kuptuarit dhe besimin e publikut lidhur me rolin dhe funksionet e Gjykatës.

Metodologjia

UBO Consulting përdori një qasje kërkimore sasiore për mbledhjen e të dhënave për këtë studim, duke përfshirë një mostër prej 1,341 të anketuarish. Metoda kryesore e mbledhjes së të dhënave ishte nëpërmjet intervistimit personal me ndihmën e kompjuterit (CAPI), e cila siguron efikasitet dhe saktësi duke minimizuar keqkuptimet gjatë intervistave. Për të siguruar më tej besueshmërinë e të dhënave, janë realizuar intervista kontrolluese me të paktën 30% të të anketuarve.

Pyetësori, i finalizuar nga ekipi i Këshillit të Evropës dhe Gjykatës Kushtetuese, përfshinte pyetje të mbyllura dhe të hapura. Pyetësori u përkthye me kujdes në shqip dhe serbisht duke përdorur metodën e përkthimit të kundërt për të ruajtur saktësinë konceptuale dhe kulturore. Një ekip hulumtuesish dhe intervistuesish të trajnuar siguruan cilësinë e lartë të mbledhjes së të dhënave gjatë gjithë procesit.

Të dhënat u analizuan duke përdorur softuerin SPSS, ku ekipi i validimit ka kontrolluar me rigorozitet për ndonjë gabim, mospërputhje ose informacion që mungon. Tabulimi i kryqëzuar është kryer me qëllim të zbulimit të marrëdhënieve midis variablave, si dhe për të identifikuar modelet kryesore brenda grupit të të dhënave.

Rezultatet e studimit

Në këtë pjesë paraqiten gjetjet nga anketa e hartuar për të vlerësuar njohuritë, perceptimet dhe përvojat e publikut me Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës*. Anketa kishte për qëllim të kuptonte vetëdijesimin dhe perceptimin e publikut të gjerë për rolin e Gjykatës, burimet e informacionit, besimin në punën e saj dhe kënaqshmërinë e përdoruesve. Përgjigjet u mbledhën nga një grup i larmishëm pjesëmarrësish, me theks në sigurimin e anonimitetit. Rezultatet ofrojnë informata për mënyrën se si perceptohet dhe përdoret Gjykata nga publiku, duke ofruar një bazë për nismat e ardhshme për të rritur angazhimin dhe të kuptuarit e publikut.

Demografia

Gjinia: Anketa është mjaft e balancuar, me 48% të anketuar meshkuj dhe 52% femra, që tregon një përfaqësim të mirë të të dyja gjinive.

Mosha: Grup-mosha më e madhe është 25-34 (29%), e pasuar nga 35-44 (25%) dhe 18-24 (18%). Grup-moshat më të vjetra, 45-54 (16%) dhe 55+ (13%), janë më pak të përfaqësuara, gjë që tregon se shumica e të anketuarve janë të rinj ose të moshës së mesme.

Gjuha e folur në shtëpi: Shumica e të anketuarve flasin shqip (74%), pasuar nga serbishtja (16%). Përqindje më të vogla flasin turqisht (3%) dhe gjuhë të tjera (6%).

Niveli i arsimimit: Grupi më i madh i të anketuarve janë me diplomë bachelor (32%), i pasuar nga ata me arsim të mesëm të lartë (30%). Një pjesë e konsiderueshme kanë diploma pasuniversitare/master (12%), ndërsa vetëm 1% kanë doktoraturë. Nivelet e arsimit të ulët, si arsimi fillor (9%) dhe ai i mesëm i ulët (5%), janë më pak të shpeshta.

Punësimi: 40% e të anketuarve janë të punësuar me orar të plotë, 7% të punësuar me gjysmë orari. Më pas, 16% janë të papunë dhe që kërkojnë punë, ndërsa 12% janë amvisë. Një pjesë më e vogël janë të vetëpunësuar me orar të plotë (6%) dhe me gjysmë orari (2%).

Të ardhurat: Një pjesë e konsiderueshme prej 28% e të anketuarve nuk kishin fituar asnjë të ardhur në tre muajt e fundit, ndërsa shumica kishin fituar ndërmjet 151 dhe 600 euro (48%). Vetëm 5% raportuan se kishin fituar më shumë se 900 euro, gjë që tregon se shumica e të anketuarve bien brenda grupeve me të ardhura të ulëta.

Përkatësia etnike: Shumica e të anketuarve (68%) janë të përkatësisë etnike shqiptare, pasuar nga serbët (16%). Një tjetër 16% bie në kategorinë "Të tjerët", duke pasqyruar një përfaqësim të ndryshëm etnik.

Vendbanimi: Një shumicë e vogël e të anketuarve (55%), jetojnë në zona urbane, ndërsa 45% jetojnë në zona rurale, duke sugjeruar kështu një shpërndarje mjaft të barabartë midis popullsisë urbane dhe rurale.

Pjesa 1: Njohuritë rreth Gjykatës Kushtetuese

Në këtë pjesë vlerësohet vetëdijesimi i përgjithshëm i të anketuarve për Gjykatën Kushtetuese të Kosovës*. Këtu synohet të përcaktohet nëse i anketuari ka dëgjuar për institucionin.

Sipas të dhënave, 88% e të anketuarve ose 1,183 nga 1,341 kanë dëgjuar për Gjykatën Kushtetuese të Kosovës*, ndërsa 12% nuk kanë dëgjuar. Kjo tregon një nivel të lartë të vetëdijesimit për Gjykatën Kushtetuese në mesin e popullatës së anketuar. Në përgjithësi, kjo tregon se shumica e njerëzve në Kosovë* e njohin Gjykatën Kushtetuese.



Figura 1. A keni dëgjuar për Gjykatën Kushtetuese të Kosovës*? (n=1341)

Ndër të anketuarit meshkuj, një përqindje e lartë, 93%, raportojnë se kanë dëgjuar për Gjykatën, gjë që tregon një vetëdijesim të lartë brenda këtij grupi. Në të kundërtën e kësaj, 84% e të anketuarave femra janë në dijeni të Gjykatës, që tregon një nivel pak më të ulët të vetëdijesimit në krahasim me të anketuarit meshkuj. Për rrjedhojë, 16% e femrave shprehen se nuk kanë dëgjuar për Gjykatën Kushtetuese.

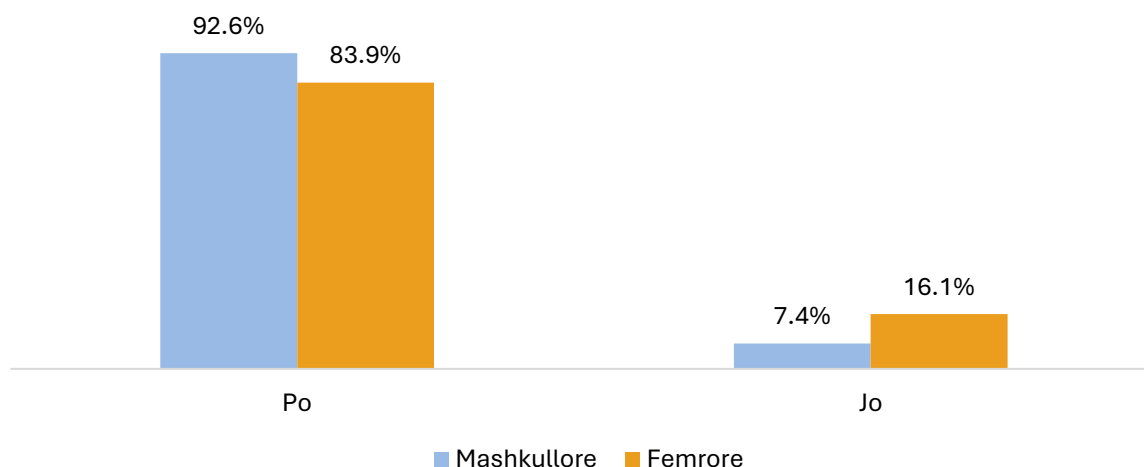


Figura 2. A keni dëgjuar për Gjykatën Kushtetuese të Kosovës*? *Ndarja sipas gjinisë

Pjesa 2: Informata rreth Gjykatës Kushtetuese

Kjo pjesë e anketës përqendrohet në vlerësimin e vetëdijesimit dhe perceptimeve të publikut për Gjykatën Kushtetuese në mesin e të anketuarve që kanë njohuri për të. Këtu hulumtohen burimet nga të cilat të anketuarit kanë marrë informacion për Gjykatën, vlerësohet të kuptuarit e tyre për rolin dhe funksionet e Gjykatës si dhe matet rëndësia e perceptuar e Gjykatës në mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve.

Të dhënat paraqesin burime të ndryshme nga të cilat të anketuarit kanë marrë informacion për Gjykatën Kushtetuese. Televizioni del si burimi më dominues, me 84% të të anketuarve që e citojnë atë. Interneti pason me 56%, duke treguar një angazhim të konsiderueshëm me platformat digjitale. Media sociale janë gjithashtu burim i rëndësishëm me 52%. Bisedat me familjen dhe miqtë përbëjnë 28%, duke sugjeruar se ndërveprimet personale gjithashtu kontribuojnë në vetëdijesimin e publikut.

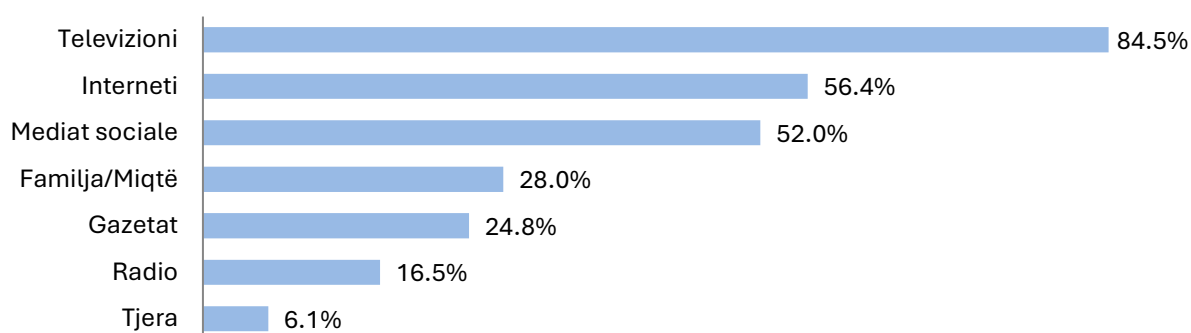


Figura 3. Nga cilat burime keni marrë informacion për Gjykatën Kushtetuese? (n=1183)

Të anketuarit duhej të vlerësonin të kuptuarit e tyre për rolin dhe funksionin e Gjykatës Kushtetuese. Një kombinim prej 59% e të anketuarve e vlerësojnë të kuptuarit e tyre ose si "shumë mirë" (29%) ose "mirë" (30%), që tregon se shumica vlerëson që i kupton përgjegjësitë e Gjykatës. 33% të tjerë e vlerësojnë të kuptuarit e tyre si "mesatar", që sugjeron njëfarë njohurie, por ndoshta jo një njohuri të thellë. Përqindjet më të vogla për "dobët" (6%) dhe "shumë dobët" (2%), pasqyrojnë një pakicë me të kuptuar të kufizuar të rolit të Gjykatës.

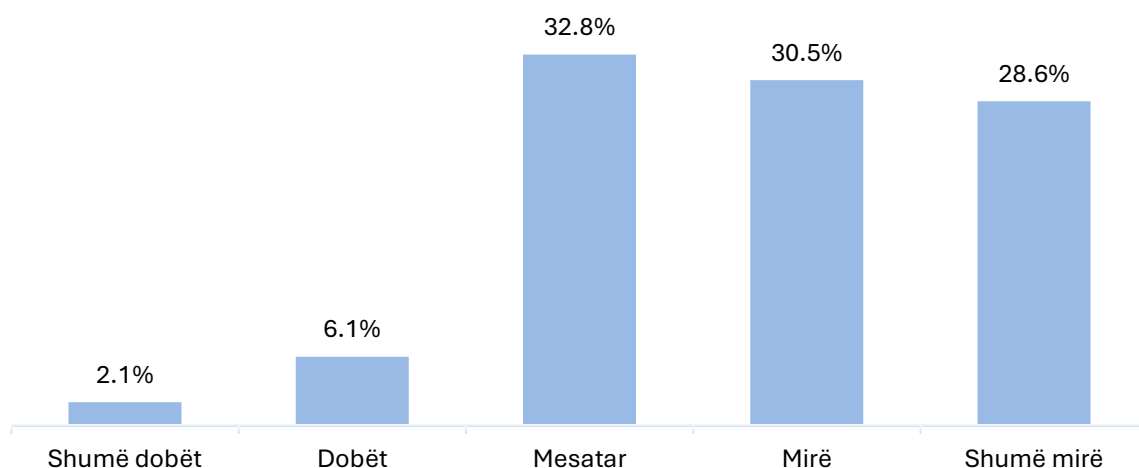


Figura 4. Si e vlerësoni të kuptuarit tuaj për rolin dhe funksionin e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183)

Të anketuarit më të rinj të moshave 18-24 vjeç, raportojnë se e kuptojnë "shumë mirë" me 23%, ku shumica konsiderojnë se e kuptojnë mesatarisht. Ky perceptim i të kuptuarit mesatar vazhdon në të gjitha grup-moshat, por përmirësohet paksa te ata të moshës 35-44 vjeç, ku 33% mendojnë se e kuptojnë "shumë mirë". Besimi se sa e kuptojnë rolin dhe funksionin e Gjykatës bie për grup-moshën 45-54 vjeç, ku megjithatë 35% e përshkruajnë të kuptuarit e tyre si "të mirë". Veçanërisht të anketuarit e moshës 55 vjeç e më të vjetër tregojnë një besim në rritje, ku 34% raportojnë se e kuptojnë "shumë mirë", por edhe një 7% domethënës i të anketuarve vlerëson se e kuptojnë "shumë dobët", që është më i larti midis të gjitha grupeve.

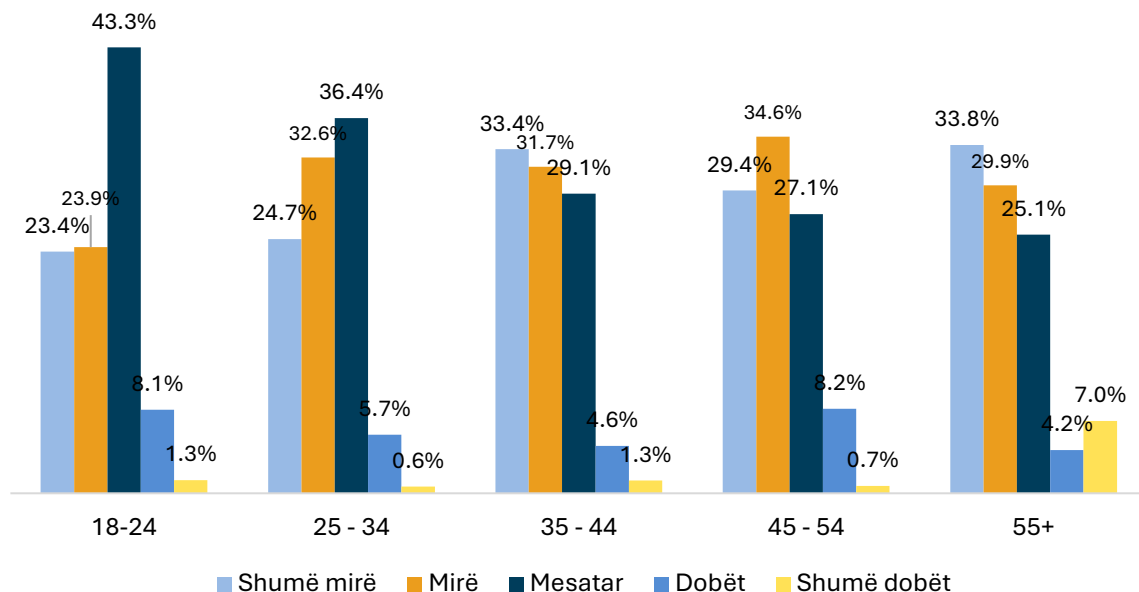


Figura 5. Si e vlerësoni të kuptuarit tuaj për rolin dhe funksionin e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183) *Ndarja e moshës

Të dhënat e anketës reflektojnë nivele të ndryshme të të kuptuarit publik në lidhje me mandatin dhe funksionet e Gjykatës Kushtetuese. Një shumicë e konsiderueshme i njeh rolet e saj thelbësore, ku 70% e identifikojnë përgjegjësinë e Gjykatës për të shqyrtuar ligjet për pajtueshmërinë e tyre me Kushtetutën dhe 66% e njohin rolin e saj në mbrojtjen e Kushtetutës. Megjithatë, të kuptuarit duket më i kufizuar lidhur me funksionet e tjera, ku vetëm 41% janë të vetëdijshëm për rolin e saj në mbrojtjen e të drejtave individuale dhe 36% e njohin autoritetin e saj për të shqyrtuar amendamentet kushtetuese.

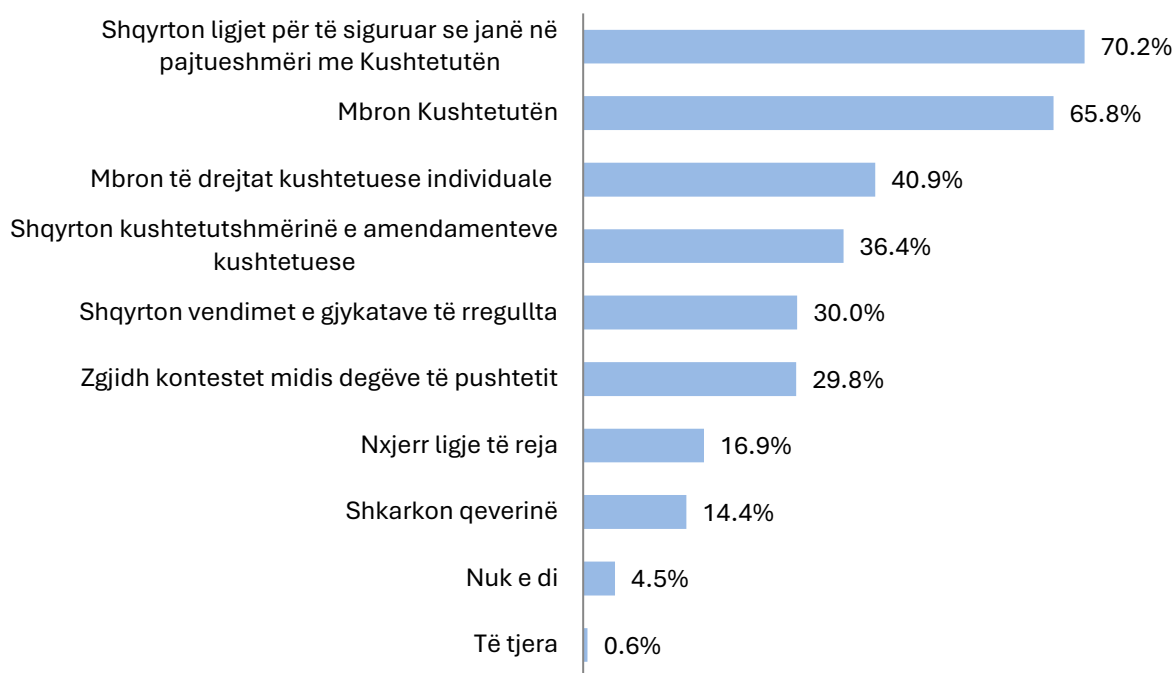


Figura 6. Si e kuptoni mandatin dhe funksionet e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183)

Sipas 47% të të anketuarve, roli i Gjykatës në mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve është "jashtëzakonisht i rëndësishëm" dhe 36% të tjerë e vlerësojnë atë si "shumë të rëndësishëm", që gjithsej përbëjnë 83% të përgjigjeve. Në anën tjetër, vetëm një pakicë e sheh rolin e Gjykatës si më pak kritik, me 13% që e konsiderojnë atë si "mesatarisht të rëndësishëm" dhe vetëm 4% e vlerësojnë atë si "pak të rëndësishëm" ose "aspak të rëndësishëm".

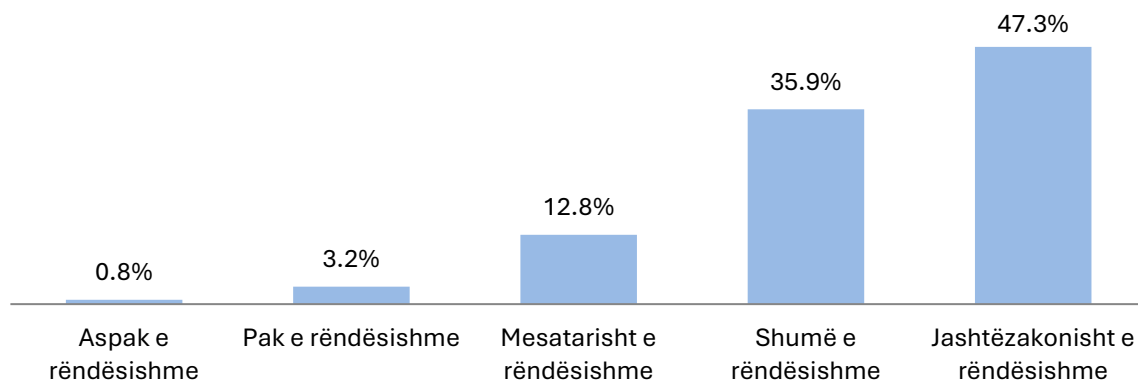


Figura 7. Sa mendoni se është e rëndësishme Gjykata Kushtetuese në mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve? (n=1183)

Këto rezultate tregojnë dallime të rëndësishme në mënyrën se si perceptohet Gjykata ndërmjet etnive. Në mesin e shqiptarëve, një shumicë e konsiderueshme e perceptojnë Gjykatën si të rëndësishme, me 49% që e vlerësojnë atë si "jashtëzakonisht e rëndësishme" dhe 37% si "shumë e rëndësishme". Në anën tjetër, pakica serbe shfaq një gamë më të larmishme të opinionëve: vetëm 16% e konsiderojnë rolin e Gjykatës si "jashtëzakonisht e rëndësishme" dhe 18% si "shumë e rëndësishme", ndërsa një pjesë e konsiderueshme prej 30% e shohin atë si "pak e rëndësishme" dhe 5% të tjera si "aspak e rëndësishme".

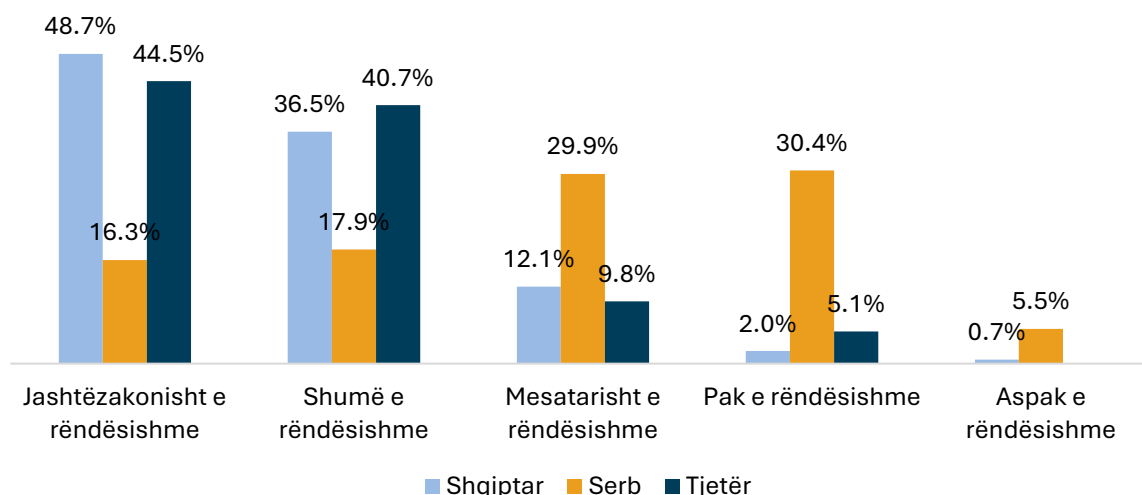


Figura 8. Sa mendoni se është e rëndësishme Gjykata Kushtetuese në mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve? *Ndarja sipas përkatësisë etnike

Pjesa 3: Përdorimi i shërbimeve të Gjykatës Kushtetuese

Në këtë pjesë synohet të përcaktohet nëse të anketuarit kanë parashtruar ndonjëherë personalisht kërkesë në Gjykatën Kushtetuese. Shumica dërmuese, përkatësisht 96%, raportuan se nuk kishin parashtruar kërkesë, duke treguar kështu ndërveprim të kufizuar të drejtpërdrejtë me Gjykatën midis të anketuarve.

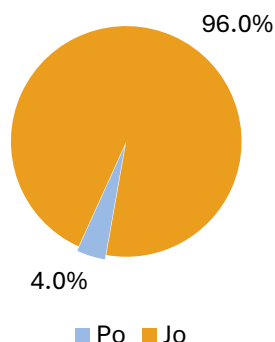


Figura 9. A keni parashtruar ndonjëherë kërkesë në Gjykatën Kushtetuese? (n=1183)

Pjesa 4: Hollësitë e kërkesës

Kjo pjesë është hartuar për të anketuarit që kanë parashtruar më parë kërkesë në Gjykatën Kushtetuese. Këtu mbledhet informacion i hollësishëm për rastin e tyre specifik, duke përfshirë llojin e rastit, mënyrën e dorëzimit dhe rezultatin.

Nga 47 të anketuarit që kishin parashtruar kërkesë në Gjykatën Kushtetuese, rastet civile ishin lëndët më të shpeshta të dorëzuara, që përbënin 23% të rasteve (n=11). Rastet penale pasuan nga afër me 22% (n=10), si dhe rastet tregtare përfaqësonin 15% (n=7) të rasteve. Para Gjykatës ishin parashtruar edhe raste administrative, të cilat përbëjnë 14% (n=7) të totalit. Veçanërisht, një

pjesë e konsiderueshme e të anketuarve, 26% (n=12), ishin ose të pasigurt për llojin e rastit që e kishin parashtruar ose preferonin të mos e specifikonin atë.

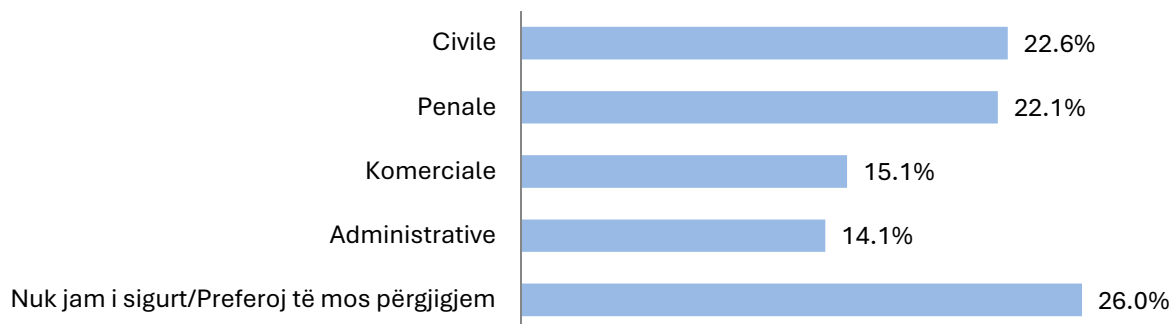


Figura 10. Çfarë lloji të rastit keni paraqitur në Gjykatën Kushtetuese? (n=47)

Nga gjithsej 47 të anketuar të cilët kishin parashtruar kërkesa, shumica, që përbënin 44% (n=21), deklaruan se kërkesat ishin parashtruar në vitin 2020 ose më vonë. Kjo sugjeron një rritje të kohëve të fundit të numrit të rasteve të paraqitura në Gjykatë. Periudha nga viti 2015 deri në vitin 2019 ka pasur gjithashtu një numër të konsiderueshëm të kërkesave, ku 26% (n=12) të të anketuarve kishin dorëzuar kërkesa gjatë kësaj kohe. Në anën tjetër, në periudhën nga viti 2009 deri në vitin 2014, kishte pasur një aktivitet shumë minimal, ku vetëm një i anketuar (3%) kishte paraqitur një kërkesë. Për më tepër, 27% e të anketuarve (n=13) nuk e dinin se kur e kishin parashtruar kërkesën ose nuk dhanë përgjigje.

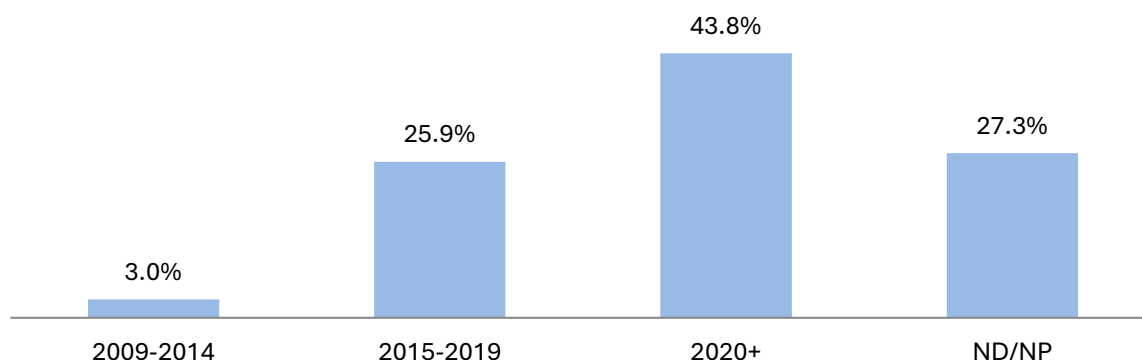


Figura 11. Në cilin vit e keni parashtruar kërkesën tuaj? (n=47)

Të dhënat e mbledhura në lidhje me metodat e përdorura nga të anketuarit për të dorëzuar kërkesat e tyre në Gjykatën Kushtetuese tregojnë një preferencë për dorëzim personal, ku 46% (n=22) e të anketuarve kishin zgjedhur këtë metodë. Dorëzimi përmes email-it ishte gjithashtu relativisht i popullarizuar, i përdorur nga 34% (n=16) e të anketuarve. Ndërkohë, posta tradicionale ishte opsioni më pak i favorizuar, ku 25% (n=12) e të anketuarve e kishin përdorur atë.

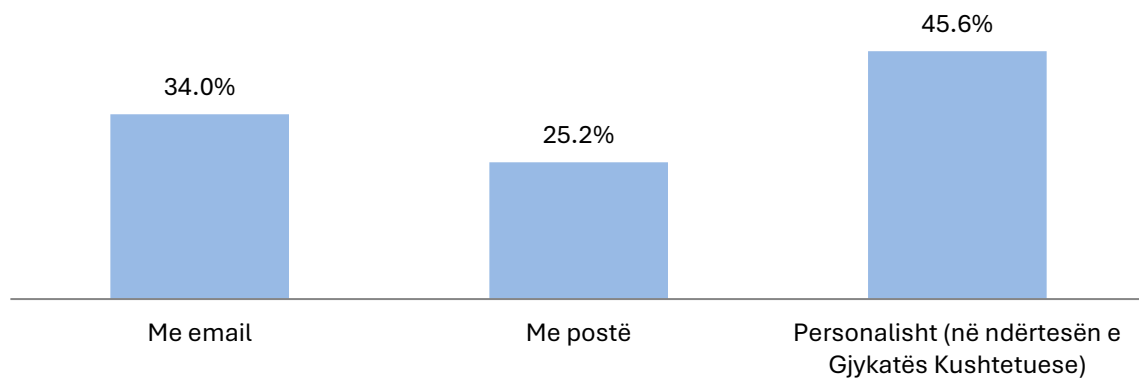


Figura 12. Si e keni dorëzuar kërkesën tuaj? (n=47)

Rezultatet e anketës pasqyrojnë rezultatet e rasteve të parashtruara në Gjykatën Kushtetuese nga të anketuarit. Nga 47 raste të shqyrtuara, vendimi ishte plotësisht në favor të parashtruesit të kërkesës në 38% (n=18) të rasteve. Aktgjykime pjesërisht në favor të parashtruesve të kërkesës ishin në 17% të rasteve (n=8), që do të thotë se disa pretendime ishin vërtetuar edhe pse jo në tërësinë e tyre. Vendimet që nuk ishin në favor të parashtruesve të kërkesës përbënin 23% të rasteve (n=11), duke pasqyruar ato raste ku Gjykata kishte vendosur jo në favor të kërkesës. Ndërsa, 22% (n=10) e rasteve ishin refuzuar si të papranueshme.

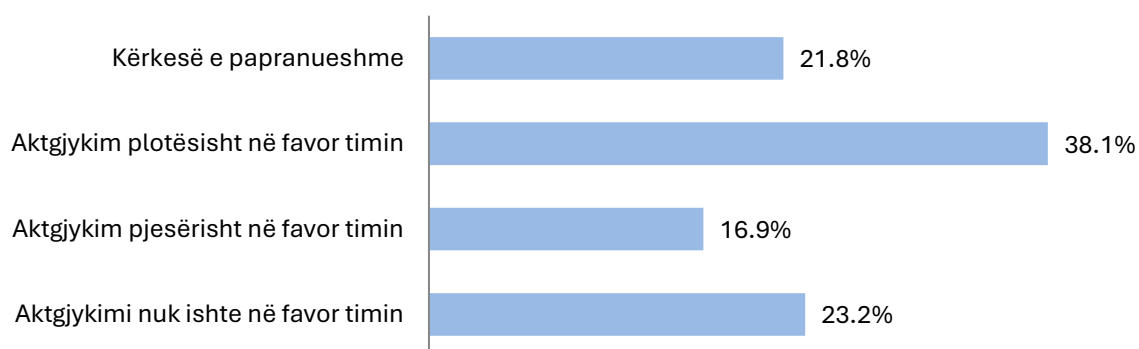


Figura 13. Çfarë vendimi është marrë nga Gjykata Kushtetuese për rastin tuaj? (n=47)

Për më tepër, një shumicë e konsiderueshme e të anketuarve kishin parashtruar kërkesa si individë (73% ose n=35), qoftë si persona fizikë apo juridikë. Nga ana tjetër, 27% e kërkesave (n=13) ishin parashtruar nga përfaqësues të organizatave shtetërore.

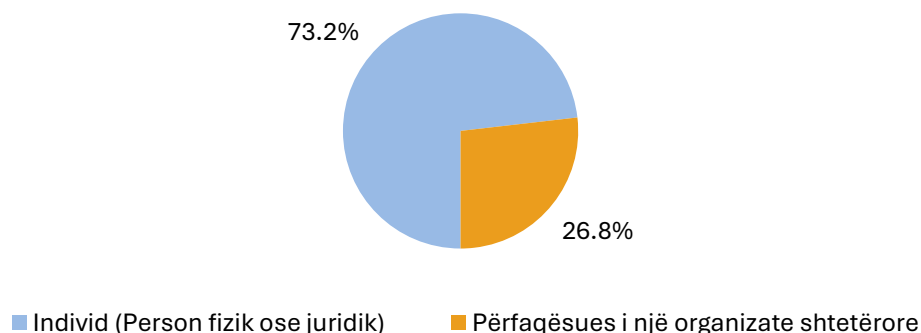


Figura 14. A e keni parashtruar kërkesën si individ apo në emër të një organizate shtetërore? (n=47)

Gjithashtu, të dhënat e anketës tregojnë se në mesin e të anketuarve që kanë parashtruar kërkesë në Gjykatën Kushtetuese, 58% (n=28) nuk kanë pasur përfaqësim ligjor, ndërsa përfaqësim nga avokat është shënuar në 42% (n=20) të rasteve.

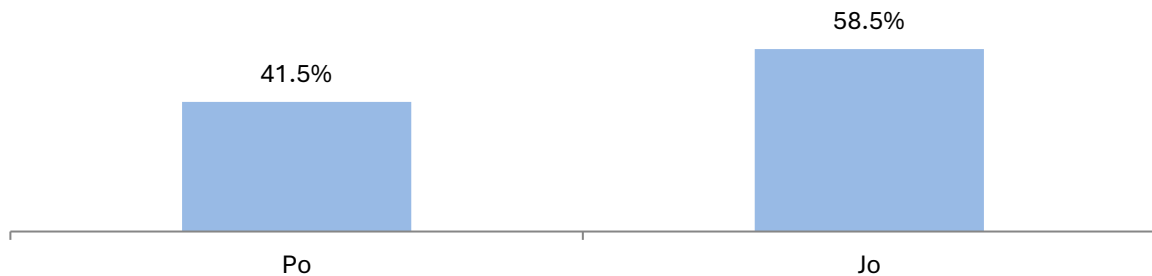


Figura 15. A jeni përfaqësuar nga një avokat? (n=47)

Kur analizohen sipas përkatësisë etnike, gjetjet tregojnë se vetëm 37% e shqiptarëve ishin përfaqësuar nga një avokat, ku një masë të konsiderueshme prej 63% pretendonin se nuk e kishin përdorur përfaqësimin ligjor. Në anën tjetër, të anketuarit serbë treguan një mbështetje shumë më të madhe në mbështetjen ligjore, ku 83% kishin përfaqësim dhe vetëm 17% nuk kishin përfaqësim. Për më tepër, etnitë e tjera raportuan një shkallë prej 100% të përfaqësimit nga avokatët.

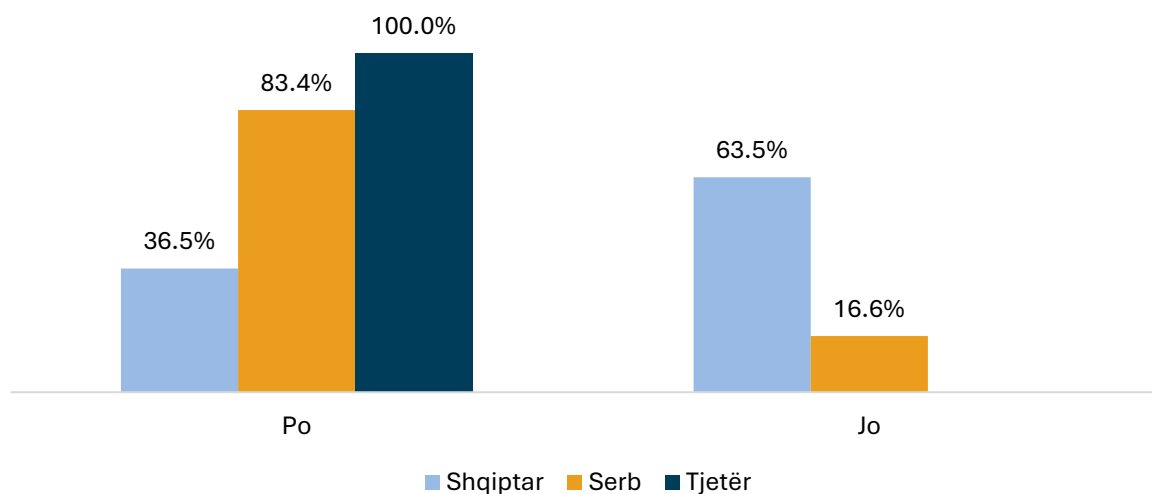


Figura 16. A jeni përfaqësuar nga një avokat? *Ndarja sipas përkatësisë etnike

Pjesa 5: Kënaqshmëria me shërbimet e Gjykatës Kushtetuese

Kjo pjesë e anketës përqendrohet në matjen e kënaqshmërisë së publikut me shërbimet e Gjykatës Kushtetuese në mesin e atyre që kanë njohuri për institucionin. Kjo pjesë mbulon fusha kyçe si burimet e informacionit për Gjykatën, besimi në pavarësinë dhe paanshmërinë e saj, perceptimet lidhur me atë se a janë të drejta apo jo vendimet e Gjykatës, qartësinë e vendimeve të saj, shpejtësinë me të cilën trajtohen rastet, dhe çështje të tjera.

Sa i përket burimeve kryesore të informacionit të të anketuarve në lidhje me vendimet e Gjykatës Kushtetuese, 66% kanë përmendur televizionin si burimin kryesor të tyre. Pasuan interneti dhe mediat sociale, me 47% dhe 43%, respektivisht. Gjithashtu, 40% e të anketuarve raportuan se mbështeten në faqen e internetit të Gjykatës për informim.

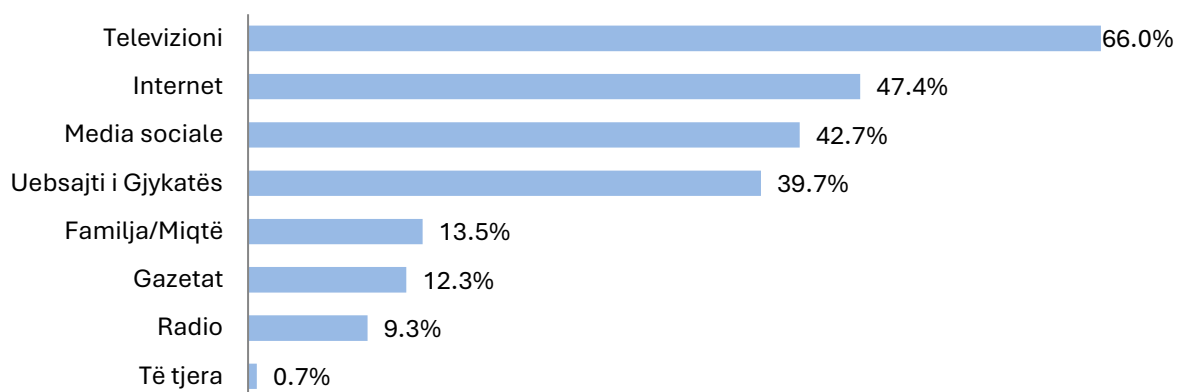


Figura 17. Cilat janë burimet kryesore ku mbështeteni për t'u informuar për vendimet e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183)

Kur janë pyetur për besimin në pavarësinë dhe paanshmërinë e Gjykatës Kushtetuese, të anketuarit ilustruan një spektër opinionesh. Një total prej 42% të të anketuarve shprehën besim të lartë, me 18% "jashtëzakonisht të sigurt" dhe 24% "shumë të sigurt" për autonominë dhe drejtësinë e Gjykatës, ndërsa 34%, e përshkruan besimin e tyre si "mesatarisht të sigurt", në funksionet e Gjykatës. Në anën tjetër, 13% e të anketuarve janë vetëm "pak të sigurt", dhe 6% janë "aspak të sigurt" në besimin e tyre në Gjykatën Kushtetuese.

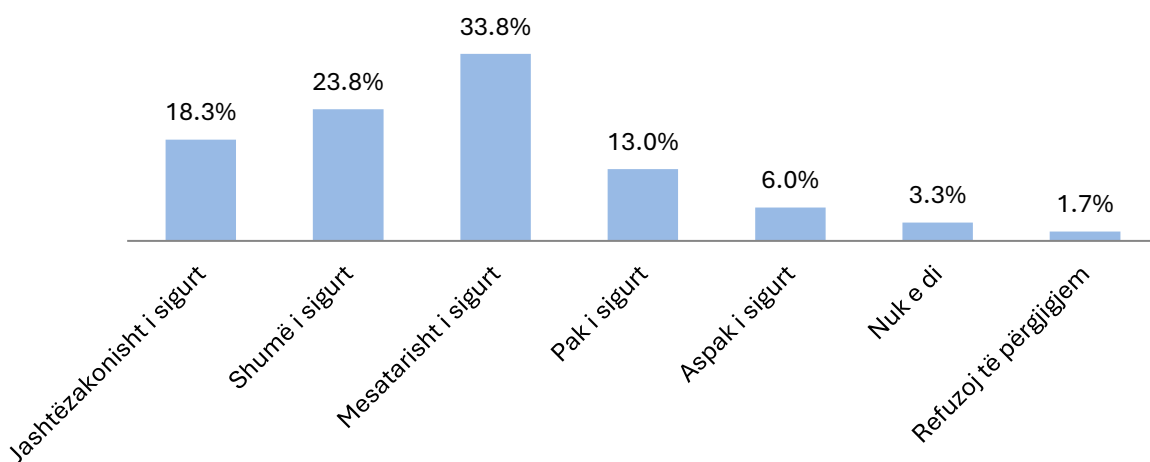


Figura 18. Sa të sigurt jeni në pavarësinë dhe paanshmërinë e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183)

Përveç kësaj, besimi në pavarësinë dhe paanshmërinë e Gjykatës Kushtetuese, i ndarë sipas përkatësive etnike, zbulon dallime të konsiderueshme midis shqiptarëve, serbëve dhe etnive të tjera në Kosovë*. Të anketuarit shqiptarë tregojnë një nivel mesatar deri në të lartë të besimit, ku 19% janë "jashtëzakonisht të sigurt" dhe 24% "shumë të sigurt". Në anën tjetër, nivelet e besimit tek të anketuarit e komunitetit serb janë drastikisht më të ulëta, me vetëm 3% "jashtëzakonisht të sigurt" dhe 54% "aspak të sigurt".

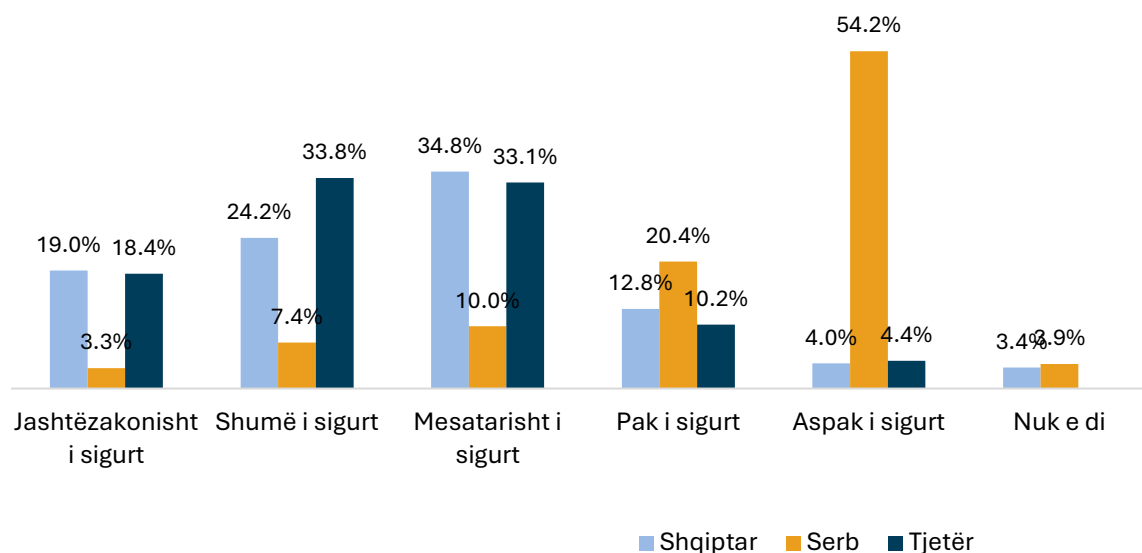


Figura 19. Sa të sigurt jeni në pavarësinë dhe paanshmërinë e Gjykatës Kushtetuese? *Ndarja sipas përkatësisë etnike

Perceptimet e të anketuarve lidhur me atë se a janë të drejta vendimet e Gjykatës Kushtetuese tregojnë se një pjesë e konsiderueshme e të anketuarve e shohin pozitivisht Gjykatën. Konkretisht, 55% e të anketuarve në mënyrë afirmative i shohin vendimet e Gjykatës si të drejta, ku 21% "pajtohen plotësisht" dhe 34% "pajtohen". Ndërsa, një e katërta e të anketuarve (25%) qëndrojnë neutral në këtë aspekt, duke mos treguar as pajtim e as mospajtim sa i përket perceptimit nëse janë të drejta apo jo vendimet. Mospajtimi është relativisht më i ulët, me 8% që "nuk pajtohen" dhe 6% që "nuk pajtohen aspak" se vendimet janë të drejta, duke arritur në total 14% që i shohin vendimet e Gjykatës në mënyrë negative.

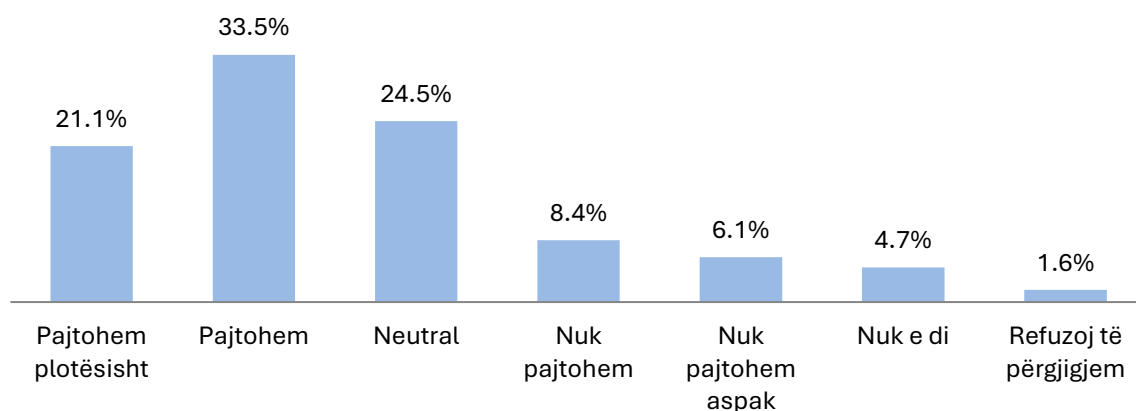


Figura 20. A janë vendimet e Gjykatës Kushtetuese të drejta? (n=1183)

Perceptimet lidhur me atë se a janë të drejta vendimet e Gjykatës Kushtetuese vënë në pah dallime të konsiderueshme ndërmjet grupeve të ndryshme etnike në Kosovë*. Në mesin e të

anketuarve shqiptar, shumica i shikon pozitivisht vendimet e gjykatës, ku 22% “pajtohen plotësisht” dhe 34% “pajtohen” se vendimet janë të drejta. Në anën tjetër, të anketuarit e komunitetit serb është shumë më kritik, ku vetëm 13% shprehen se pajtohen (3% pajtohen plotësisht dhe 10% pajtohen) dhe një pjesë e konsiderueshme prej 62% shprehen se nuk pajtohen (27% nuk pajtohen dhe 35% nuk pajtohen aspak), duke treguar pakënaqësi të konsiderueshme me drejtësinë që reflektojnë vendimet e Gjykatës. Përgjigjet e grupit etnik "Tjetër" janë më të përafërta me ato të të anketuarve shqiptarë, ku 39% pajtohen se vendimet janë të drejta.

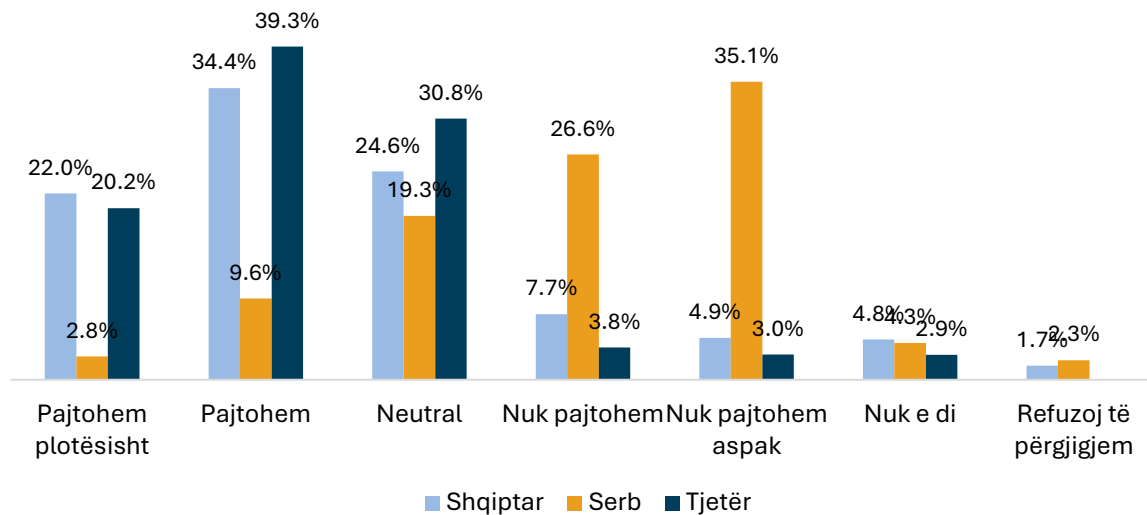


Figura 21. A janë vendimet e Gjykatës Kushtetuese të drejta? *Ndarja sipas përkatësisë etnike

Të dhënat e paraqitura në grafikun më poshtë tregojnë përgjigje të përzier në lidhje me qartësinë e vendimeve të Gjykatës Kushtetuese. Shumica e të anketuarve, 61%, besojnë se vendimet janë të kuptueshme dhe të qarta, duke demonstruar kështu një nivel të konsiderueshëm të transparencës të perceptuar nga publiku. Megjithatë, 16% e të anketuarve i konsiderojnë vendimet të paqarta, që tregon një fushë ku Gjykata mund të përmirësojë komunikimin ose mënyrën se si i artikulon vendimet e saj.

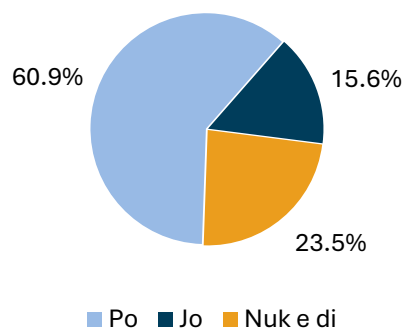


Figura 22. A mendoni se vendimet e Gjykatës Kushtetuese janë të kuptueshme/të qarta? (n=1183)

Në mesin e të anketuarve shqiptarë, shumica e konsiderueshme, përkatësisht 63%, i konsideron vendimet e Gjykatës të kuptueshme dhe të qarta, ku vetëm 13% që nuk pajtohen në këtë aspekt. Në anën tjetër, të anketuarit e komunitetit serb në masë të madhe i shohin vendimet si të paqarta, me 64% që pretendojnë se ato nuk janë të kuptueshme, krahasuar me vetëm 13% që mendojnë se vendimet janë të qarta.

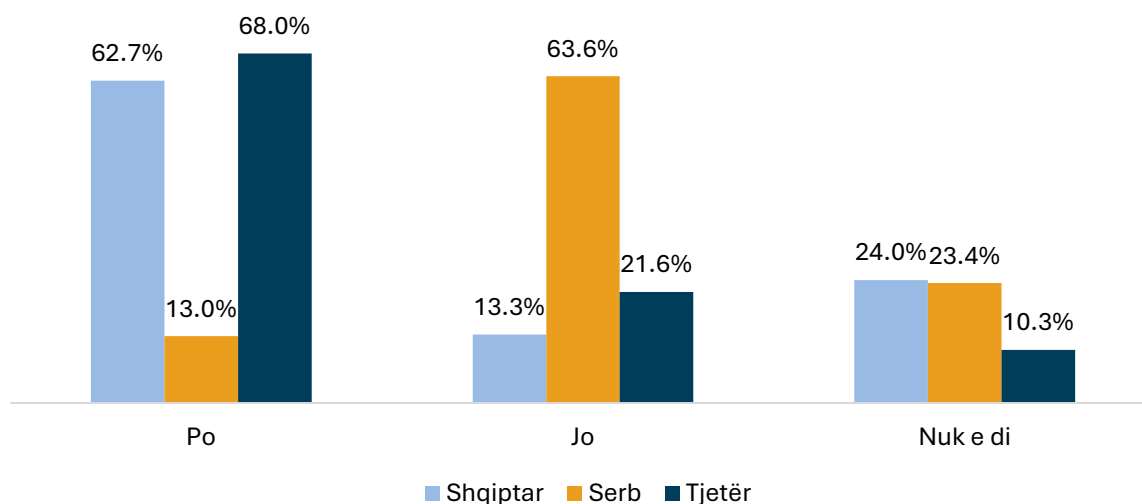


Figura 23. A mendoni se vendimet e Gjykatës Kushtetuese janë të kuptueshme/të qarta? *Ndarja sipas përkatësisë etnike

Të dhënat e anketës lidhur me shpejtësinë me të cilën Gjykata Kushtetuese i trajton rastet, nxjerrin në pah një sërë perceptimesh të publikut. Në përgjithësi, 47% e të anketuarve e shohin pozitivisht trajtimin e rasteve nga Gjykata, me 10% që e vlerësojnë atë si "shumë të kënaqshme" dhe 37% si "të kënaqshme". Megjithatë, një pjesë e konsiderueshme, 34%, mbetet neutrale. Nga ana më pak pozitive, 20% e të anketuarve janë të pakënaqur, me 16% që e shohin shpejtësinë "të pakënaqshme" dhe 4% "shumë të pakënaqshme".

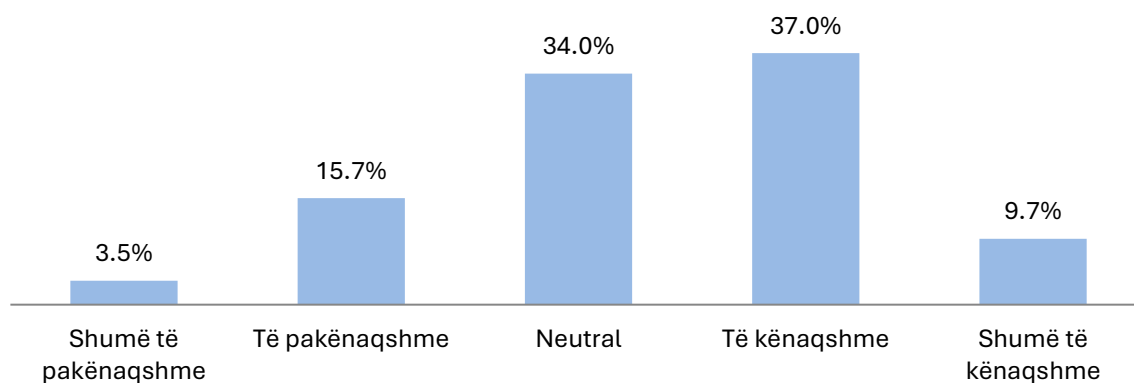


Figura 24. Si e vlerësoni shpejtësinë e Gjykatës Kushtetuese në trajtimin e rasteve? (n=1183)

Gjithsej 39% e të anketuarve e shohin pozitivisht transparencën e Gjykatës, ku 10% e vlerësojnë atë si "shumë të lartë" dhe 29% si "të lartë". Megjithatë, grupi më i madh i të anketuarve, 38%, mbetet neutral, duke mos treguar këndvështrim për transparencën e Gjykatës. Nga ana më pak

pozitive, 15% e të anketuarve e perceptojnë transparencën e Gjykatës negativisht, me 10% që e vlerësojnë atë si "të ulët" dhe 5% si "shumë të ulët".

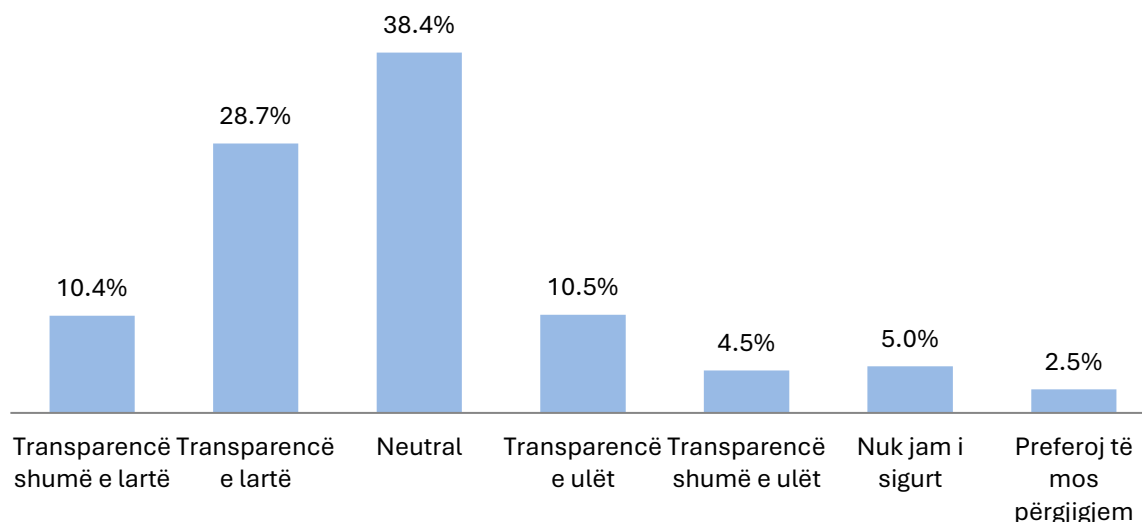


Figura 25. Si e vlerësoni transparencën e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183)

Të anketuarit shqiptarë, në një përqindje të kombinuar prej 40%, e perceptojnë transparencën e Gjykatës ose si "Shumë e lartë" ose "Të lartë", me pothuajse të njëjtën përqindje, përkatësisht 39%, që mban një qëndrim neutral. Në të kundërtën, të anketuarit e komunitetit serb shfaqin skepticizëm substancial, me 57% që e vlerësojnë transparencën e Gjykatës si "Të ulët" ose "Shumë të ulët" dhe vetëm 9% që e shohin atë pozitivisht. Grupi tjetër etnik shfaqet më optimist, ku 46% e vlerësojnë transparencën pozitivisht dhe 44% janë neutral.

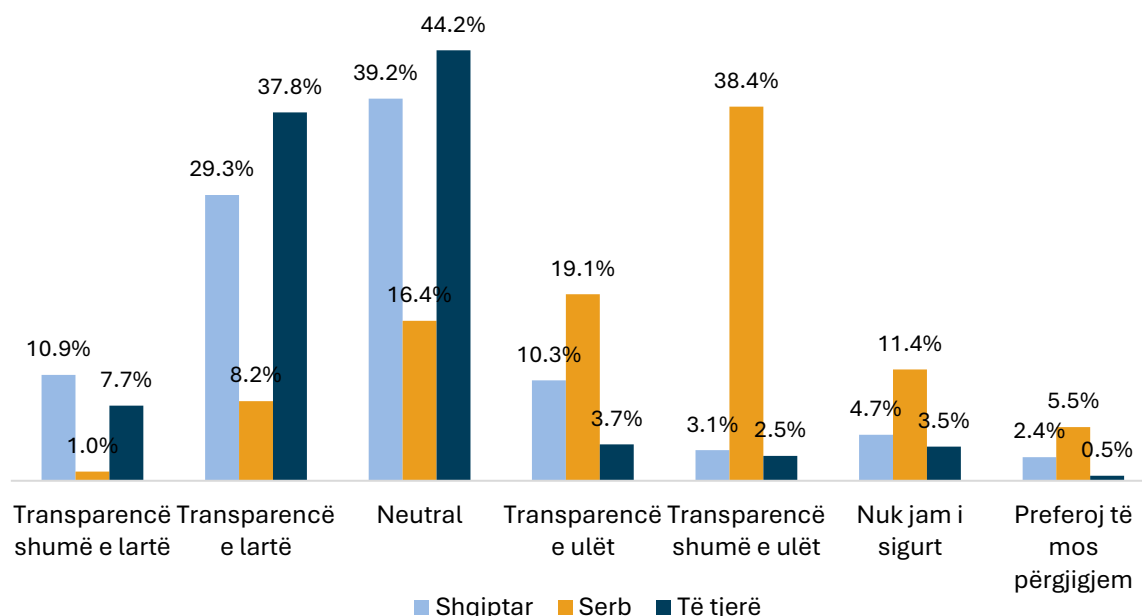


Figura 26. Si e vlerësoni transparencën e Gjykatës Kushtetuese? (n=1183) *Ndarja sipas përkatësisë etnike

Të dhënat e anketës përkitazi me efikasitetin e komunikimit të Gjykatës Kushtetuese me publikun pasqyrojnë përgjithësisht perceptime pozitive. Një 42% i konsiderueshëm i të anketuarve beson

se Gjykata i komunikon vendimet dhe aktivitetet e saj në mënyrë efektive, me 12% që e vlerësojnë atë si "jashtëzakonisht efektive" dhe 30% si "shumë efektive". Për më tepër, shumica, përkatësisht 47%, i shohin përpjekjet për komunikim të Gjykatës si "mesatarisht efektive", duke sugjeruar se përdoruesi Gjykata po e kryen këtë punë mirë, ka edhe potencial për përmirësim të mëtejshëm. Megjithatë, një pakicë e vogël, por e rëndësishme shpreh më pak kënaqësi, ku 8% që e konsiderojnë komunikimin "pak efektiv" dhe 2% e konsiderojnë atë "aspak efektiv".

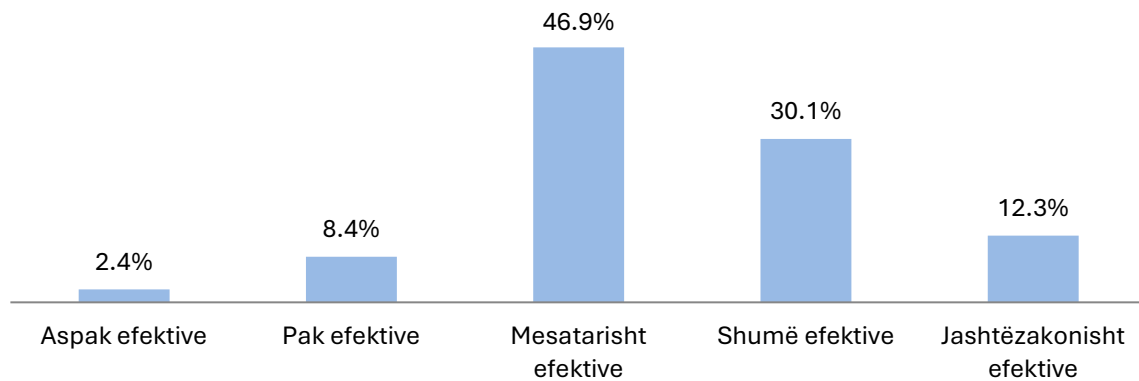


Figura 27. Sipas mendimit tuaj, sa në mënyrë efektive i komunikon Gjykata Kushtetuese vendimet dhe aktivitetet e saj për publikun? (n=1183)

Të dhënat tregojnë se opinioni publik për performancën e Gjykatës Kushtetuese përgjatë pesë (5) viteve të fundit është mjaft i balancuar midis perceptimeve për përmirësim dhe qëndrueshmëri. Konkretisht, 35% e të anketuarve besojnë se puna e Gjykatës është përmirësuar, që mund të pasqyrojë ndryshime pozitive në proceset, vendimet ose komunikimin me publikun përgjatë kësaj periudhe. Ndërkohë, një përqindje e barabartë prej 35%, mendojnë se puna e Gjykatës ka mbetur e pandryshuar. Nga ana tjetër, vetëm 8% e të anketuarve besojnë se performanca e Gjykatës është përkeqësuar.

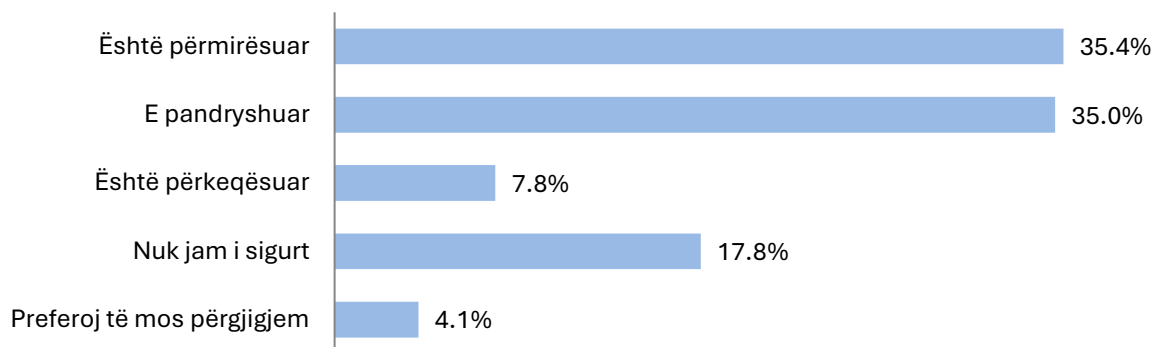


Figura 28. Sipas mendimit tuaj, si ka ndryshuar puna e Gjykatës gjatë pesë viteve të fundit? (n=1183)

Perceptimet se si ka ndryshuar puna e Gjykatës Kushtetuese gjatë pesë (5) viteve të fundit, shfaqin dallime të dukshme midis të anketuarve meshkuj dhe femra. Në mesin e meshkujve, 31% besojnë se puna e Gjykatës është përmirësuar, ndërsa një përqindje më e madhe e femrave, 40%, ndajnë po këtë pikëpamje pozitive. Nga ana tjetër, 45% e meshkujve mendojnë se puna e Gjykatës ka mbetur e pandryshuar, krahasuar me vetëm 24% të femrave që e ndajnë këtë pikëpamje. Sa i përket të pasigurtëve, 22% e femrave nuk janë të sigurta për ndryshimet, krahasuar me 14% të meshkujve, që tregon një nivel më të lartë të pavendosmërisë tek femrat.

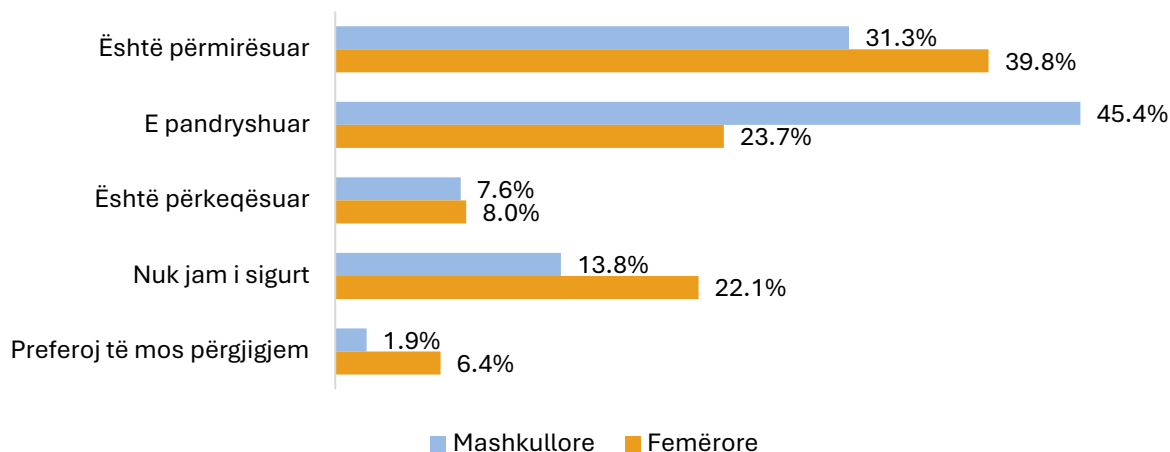


Figura 29. Sipas mendimit tuaj, si ka ndryshuar puna e Gjykatës gjatë pesë viteve të fundit? *Ndarja sipas gjinisë

Pjesa 6: Për ata që nuk e njohin Gjykatën Kushtetuese

Kjo pjesë synon të mbledhë informata nga të anketuarit që nuk kanë njohuri për Gjykatën Kushtetuese, duke u përqendruar në metodat e tyre të preferuara për marrjen e informacionit dhe perceptimin e tyre për rëndësinë e Gjykatës.

Për sa i përket të dhënave për burimet përmes të cilave individët i qasen informacionit për institucionet publike, televizioni del si burimi dominues, ku 71% e të anketuarve mbështeten në të. Mediat sociale luajnë gjithashtu një rol domethënës, me 49% të publikut që mbështeten në to për qasje në informacion rreth qeverisë. Interneti, duke përjashtuar mediat sociale, përdoret nga 33% e të anketuarve. Për më tepër, 29% e të anketuarve marrin informacion përmes bisedave me familjen dhe miqtë.

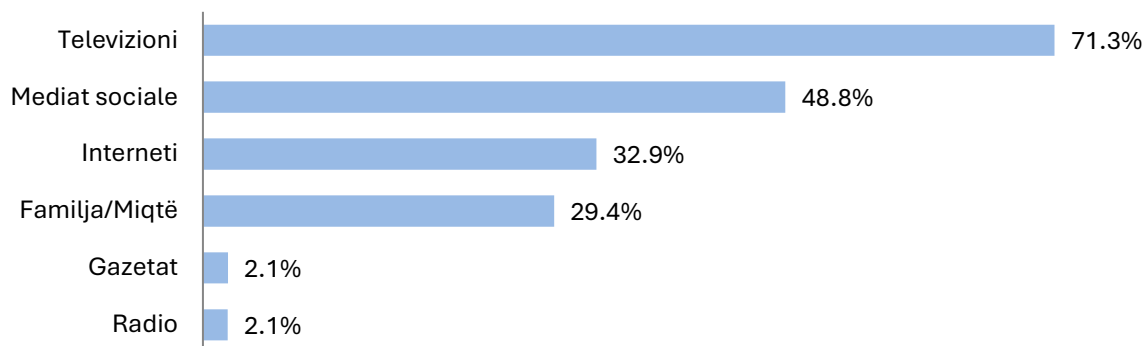


Figura 30. Si e gjeni në përgjithësi informacionin për institucionet qeveritare? (n=158)

Të anketuarit janë pyetur në lidhje me burimet e preferuara për marrjen e informacionit për Gjykatën Kushtetuese. Gjetjet tregojnë një preferencë të qartë për televizionin, ku 67% e të anketuarve e kanë zgjedhur atë si mediumin e tyre kryesor. Mediat sociale janë gjithashtu një zgjedhje e rëndësishme, e preferuar nga 45% e të anketuarve, duke vënë në pah kështu rolin e tyre në rritje në shpërndarjen e lajmeve dhe angazhimin e audiencës. Interneti, duke përjashtuar mediat sociale, preferohet nga 36%. Për më tepër, 24% e të anketuarve mbështeten në diskutimet

me familjen dhe miqtë. Nga ana tjetër, gazetatat tradicionale dhe radioja janë më pak të popullarizuara, të cilat preferohen vetëm nga 4% dhe 2%, respektivisht.

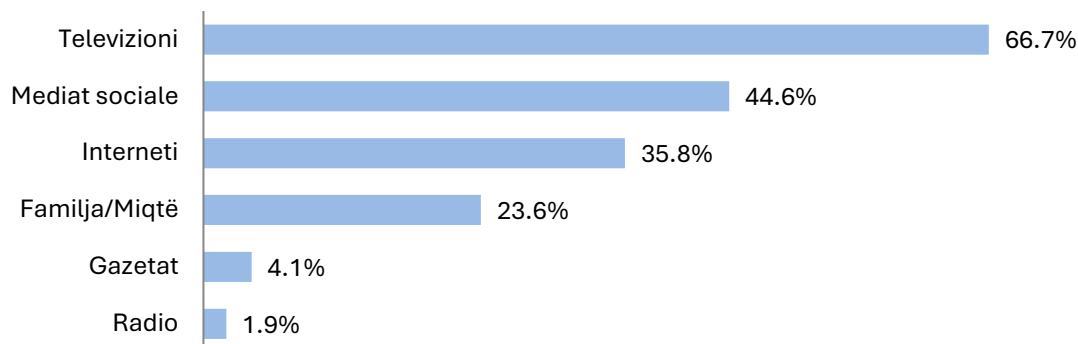


Figura 31. Cila është mënyra juaj e preferuar për të marrë informacion rreth Gjykatës Kushtetuese? (n=1183)

Për më tepër, rezultatet tregojnë bindje të larta për rëndësinë e Gjykatës Kushtetuese nga të anketuarit. Një kombinim prej 90%, besojnë se Gjykata është thelbësore, ku 27% e vlerësojnë atë si "Jashtëzakonisht e rëndësishme", 31% si "Shumë e rëndësishme" dhe 32% si "Mesatarisht e rëndësishme". Vetëm një pjesë e vogël (10%) e konsideron atë më pak të rëndësishme ose të parëndësishme.

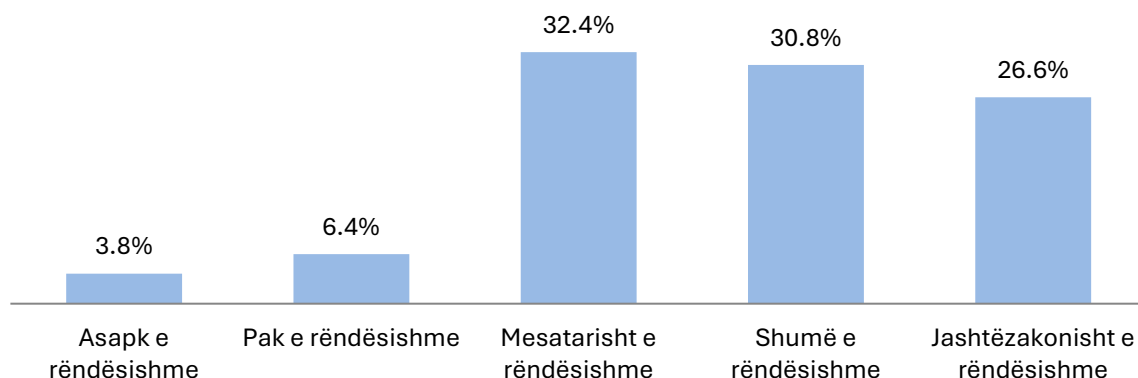


Figura 32. Sa e rëndësishme mendoni se është ekzistenca e Gjykatës Kushtetuese në Kosovë*? (n=158)

Sipas rezultateve të studimit, rëndësia e perceptuar e Gjykatës Kushtetuese në Kosovë* reflekton dallime të rëndësishme ndërmjet grupeve etnike. Një shumicë e dukshme e shqiptarëve, përkatësisht 58%, e konsiderojnë ekzistencën e Gjykatës si "Jashtëzakonisht të rëndësishme" ose "Shumë të rëndësishme". Nga ana tjetër, të anketuarit e komunitetit serb pohuan shumë më pak respekt për Gjykatën, ku asnjë i anketuar nuk e konsideron atë si "Jashtëzakonisht të rëndësishme" dhe vetëm 10% e konsiderojnë si "Shumë të rëndësishme". Për më tepër, një pjesë e konsiderueshme e të anketuarve serbë, përkatësisht 52% e shohin Gjykatën vetëm si "Mesatarisht të rëndësishme" dhe një kombinim prej 39% e shohin atë si "Pak të rëndësishme" ose "Aspak të rëndësishme". Ndërsa, të anketuarit me përkatësi etnike të tjera, shfaqin konsiderata të larta për Gjykatën, ku 67% e vlerësojnë atë si "Jashtëzakonisht të rëndësishme" ose "Shumë të rëndësishme".

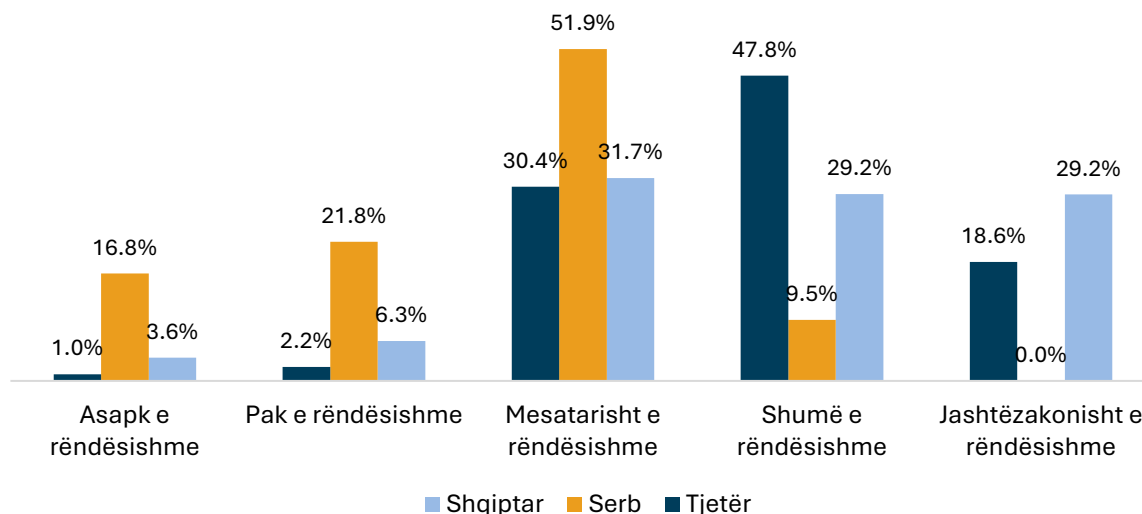


Figura 33. Sa e rëndësishme mendoni se është ekzistenca e Gjykatës Kushtetuese në Kosovë*? *Ndarja sipas përkatësisë etnike

Grafiku i mëposhtëm, i cili paraqet të dhënat për gjasat që të anketuarit të kërkojnë informacion rreth Gjykatës Kushtetuese pas përfundimit të anketës, tregon një shumëllojshmëri përgjigjesh. Nga të gjithë të anketuarit, 33% pohuan se kishte gjasa që ata të kërkojnë informacion rreth Gjykatës Kushtetuese. Më pas, 15% e të gjithë të anketuarve pohuan se kishte shumë gjasa që ata të kërkojnë informacion rreth Gjykatës Kushtetuese pas përfundimit të anketës. Nga ana tjetër, 12% dhe 18% pohuan se nuk kishte gjasa/nuk kishte fare gjasa, respektivisht, që ata të kërkojnë informacion rreth Gjykatës Kushtetuese pas përfundimit të anketës.

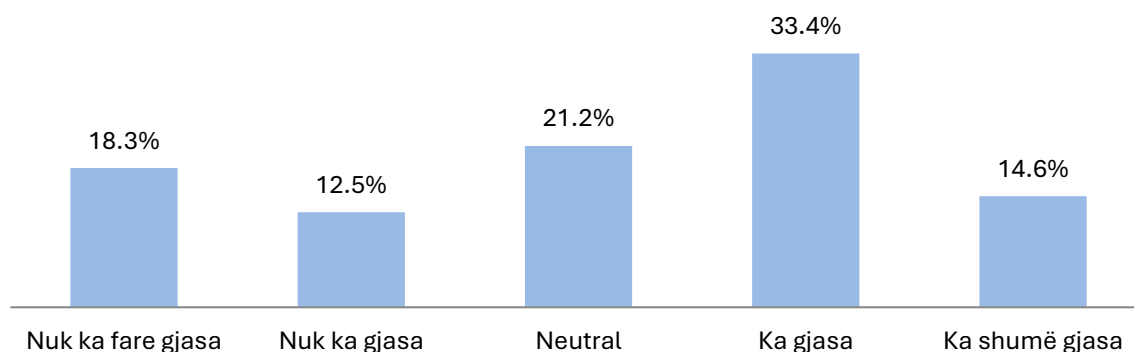


Figura 34. Sa ka gjasa që ju të kërkonit informacion rreth Gjykatës Kushtetuese pas përfundimit të kësaj ankete? (n=158)

Sipas të dhënave, informacioni më i kërkuar rreth Gjykatës Kushtetuese ka të bëjë me funksionet dhe përgjegjësitë e saj të përgjithshme, ku 49% e të anketuarve e kanë treguar këtë si interesin e tyre kryesor. Gjithashtu, 35% e të anketuarve janë të interesuar të mësojnë se si të parashtrojnë një kërkesë. Informacioni për vendimet dhe aktvendimet e fundit të Gjykatës është i rëndësishëm për 29% të të anketuarve. Për më tepër, 27% e vlerësojnë informacionin për të drejtat që mbrohen nga Gjykata, duke nënvizuar shqetësimet për liritë individuale dhe civile sipas kornizës kushtetuese.

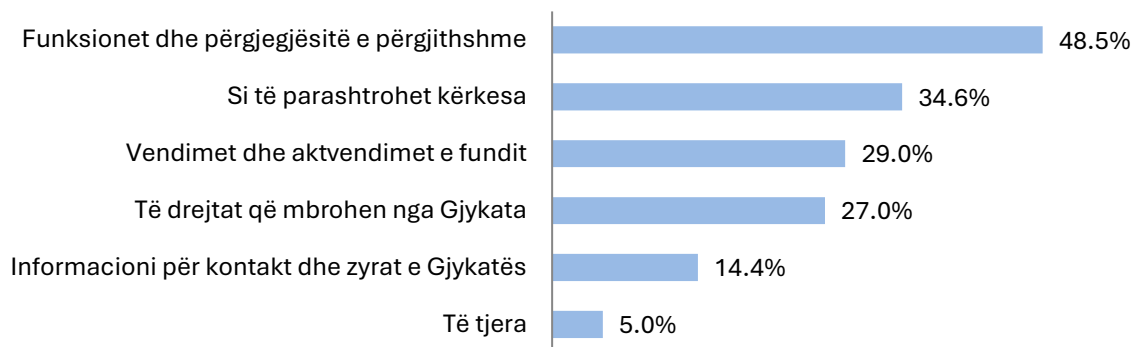


Figura 35. Cili lloj i informacionit për Gjykatën Kushtetuese ju duket më i dobishëm? (n=158)

Të dhënat e anketës për pjesëmarrjen në seancat informative apo punëtoritë rreth Gjykatës Kushtetuese tregojnë se shumica e të anketuarve nuk janë të interesuar, ku 63% deklarojnë se nuk do të merrnin pjesë. Vetëm 16% e të anketuarve tregojnë interes të qartë për këto ngjarje, ndërsa 21% janë të pavendosur, duke sugjeruar se mund ta marrin në konsideratë pjesëmarrjen në varësi të faktorëve të ndryshëm.

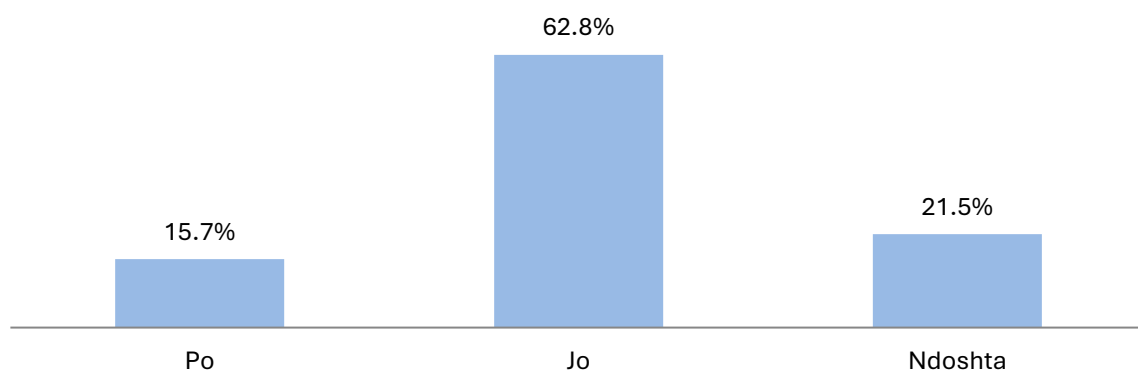


Figura 36. A do të interesoheshit të merrnit pjesë në sesione informative ose punëtori rreth Gjykatës Kushtetuese? (n=158)

Përfundimisht, gjetjet e theksuara më sipër tregojnë një rënie të dukshme të interesit me rritjen e moshës. Në mesin e grupit më të ri, të moshës 18-24 vjeç, ka një perspektivë relativisht të ekuilibruar, ku 31% shprehin interes, 35% nuk janë të interesuar dhe 34% janë të pasigurt. Megjithatë, ndërsa kalohet në grup-moshat më të vjetra, interesi bie në mënyrë të vazhdueshme: vetëm 19% e të anketuarve të moshës 25--34 vjeç, 10% e atyre të moshës 35--44 dhe 9% e atyre të moshës 45--54 vjeç shprehin interes, me një rritje të lehtë në 11% të të anketuarve 55 vjeç e lart. Në anën tjetër, mosinteresi rritet ndjeshëm me rritjen e moshës, ku 79% të atyre të moshës 55+ vjeç tregojnë që nuk kanë interes për të marrë pjesë në sesione të tilla.

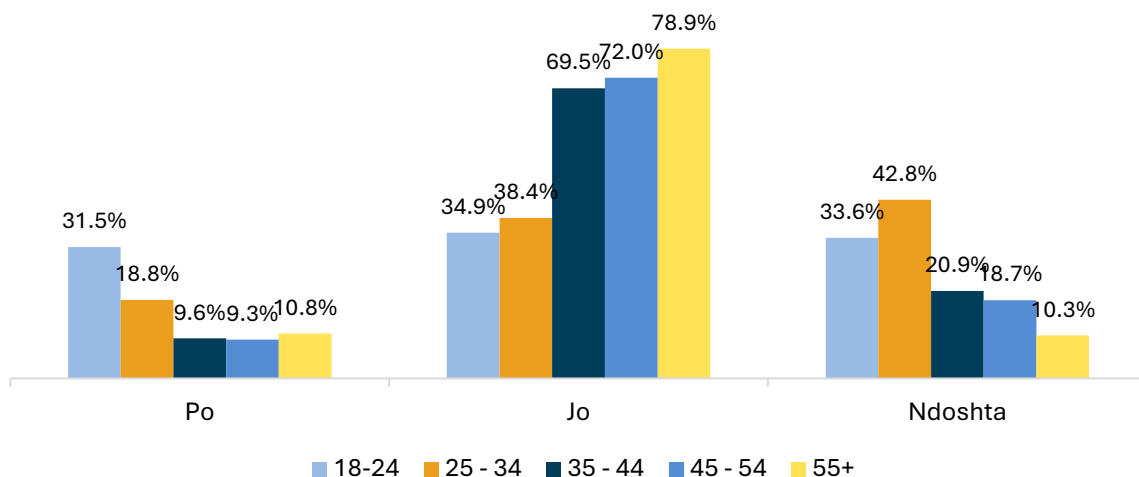


Figura 37. A do të interesoheshit të merrnit pjesë në sesione informative ose punëtori rreth Gjykatës Kushtetuese?
*Ndarja sipas moshës

Përfundimi

Gjykata Kushtetuese e Kosovës* luan rol kyç në ruajtjen e integritetit gjyqësor dhe në mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve të saj. Të kuptuarit e perceptimeve të publikut për këtë institucion kyç është me rëndësi vendimtare për vlerësimin e ndikimit dhe efektivitetit të tij në komunitete të ndryshme. Kjo anketë e përgjithshme mbi perceptimin e publikut për Gjykatën Kushtetuese në Kosovë* nxjerr në pah njohuri të rëndësishme për vetëdijësimin, të kuptuarit dhe besimin e popullatës në vija të ndryshme demografike dhe etnike. Përderisa ekziston një nivel i lartë i vetëdijëimit të përgjithshëm për Gjykatën, ku shumica e të anketuarve tregojnë se kanë njohuri për ekzistencën dhe rolin e saj, ka dallime të dukshme në perceptime për sa i përket rëndësisë dhe transparencës së saj ndërmjet grupeve etnike. Të anketuarit shqiptarë në përgjithësi e vlerësojnë më shumë Gjykatën dhe shprehin besim më të madh në krahasim me të anketuarit e komunitetit serbë, të cilët shfaqin skepticizëm të konsiderueshëm dhe besim më të ulët në Gjykatë.

Gjetjet theksojnë se informacioni në lidhje me Gjykatën kryesisht arrin te publiku përmes televizionit dhe platformave në internet, duke sugjeruar kështu se këto kanale janë vendimtare për edukimin e publikut dhe angazhimin civil. Gjithashtu, rezultatet tregojnë ndryshueshmëri në vetëdijësimin dhe të kuptuarit midis grupeve të ndryshme demografike, ku burrat në përgjithësi janë më të vetëdijshëm se gratë dhe dallimet në të kuptuar janë të dukshme midis grup-moshave.

Për më tepër, të dhënat tregojnë një vlerë të madhe që i atribuohet rolit të Gjykatës në mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve, ku shumica e shohin atë si thelbësore në ruajtjen e drejtësisë dhe rendit kushtetues në Kosovë*. Megjithatë, ekzistojnë dallime të qarta etnike, ku të anketuarit shqiptarë e shohin rolin e Gjykatës si më të rëndësishëm në krahasim me të anketuarit e komunitetit serbë, të cilët kanë një gamë më të gjerë pikëpamjesh.

Si përfundim, ky sondazh jo vetëm që nxjerr në pah nivelet e larta të vetëdijëimit dhe rëndësinë kritike që i atribuohet Gjykatës Kushtetuese, por gjithashtu identifikon fushat ku njohuria e publikut është e pabarabartë ose mungon. Anketa ofron një pasqyrë të ndërveprimit dhe qëndrimeve të publikut ndaj një institucioni kyç që luan një rol themelor në rendin kushtetues dhe juridik në Kosovë*.

Këto gjetje theksojnë marrëdhënien komplekse midis medias, përvojave personale dhe ndikimeve demografike në formësimin e opinionit publik, duke vënë në pah nevojën e vazhdueshme për edukim të përqendruar dhe nisma informuese për të përmirësuar të kuptuarit dhe besimin në rolin shoqëror të Gjykatës Kushtetuese.